

Biz bazar iqtisadiyyatını vergi yolu ilə tənzimləməliyik.

Heydər ƏLİYEV

Vergilər

№ 49 (739) ■ 17 dekabr 2014

www.vergiler.az

Qiyməti: 40 qəp.

Prezident İlham Əliyevin Sabirabad rayonuna səfəri

Dekabrın 15-də Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Sabirabad rayonuna səfər edib. Dövlətimizin başçısı rayonda bir sıra infrastruktur və sosial təminatlı obyektlərin açılışında iştirak edib. Prezident İlham Əliyev əvvəlcə Sabirabad şəhərinin mərkəzi meydanında ulu öndər Heydər Əliyevin abidəsini ziyarət edərək önünə gül dəstəsi qoyub. Dövlətimizin başçısına meydana aparılan abidəliq işləri barədə məlumat verilib.

uşaq bağçasında balacaların təlim-təربiyəsi və gələcəyin sağlam vətəndaşı kimi yetişmələri üçün hertərəfli şərait yaradılıb. Bağçada 3 yaşdan 6 yaşadək 80 uşaq 4 qrupda təlim-təربiyə alacaq. Burada uşaqların intellektual, fiziki və əqli inkişafı, onların istedad və qabiliyyətlərinin üzə çıxarılması diqqət mərkəzində saxlanılır.

Sonra Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Sabirabad şəhərinə içməli suyun verilməsi mərasimində

Azərbaycan Prezidenti ölkədə sosial məsələlərin əsas prioritet olduğunu deyərək bu sahədə Sabirabadda görülmüş işlərdən razılığını ifadə edib. Bildirib dövlət bütün sosial layihələrin həyata keçirilməsinə bundan sonra da dəstək verəcək.

Dövlətimizin başçısı suyun verilməsini bildiren düyməni basıb. Daha sonra Prezident İlham Əliyev Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinin Sabirabad regional «ASAN xidmət» mərkəzinin açılışında iştirak edib.

Dövlətimizin başçısı binanın rəmzi açılışını bildiren lenti kəsib. Dövlətimizin başçısına məlumat verilib ki, dördmərtəbəli binanın tikintisi ən yüksək standartlara uyğun həyata keçirilib. Həyətdəki uşaq avtoşəhərciyində balacaların yol hərəkəti qaydalarını öyrənmələri və yol nişanlarını tanımaları üçün bütün şərait yaradılıb.

Prezident İlham Əliyev binada yaradılan şəraitlə tanış olarkən bildirilib ki, «ASAN xidmət» mərkəzinin fəaliyyətindən Sabirabad da daxil olmaqla Saatlı, İmişli, Kürdəmir, Hacıqabul, Salyan, Beyləqan rayonlarının və Şirvan şəhərinin 900 minə yaxın sakini yararlanacaq. Artıq «ASAN ödəniş» sisteminin tətbiqinə başlanılıb. Yaxın gələcəkdə ödəniş terminallarının ictimai yerlərdə quraşdırılmasına başlanacaq.

Prezident İlham Əliyev «Google glass» - biometrik tanıma sistemi barədə də məlumat verilib. Bildirilib ki, «ASAN xidmət» sistemində ilk dəfə burada miniatur tropik meşə layihəsinin tətbiqinə başlanılıb ki, bu da bina daxilində havanın təmizlənməsini nəzərdə tutur. Dövlətimizin başçısı sayar «ASAN xidmət» avtobuslarında yaradılan şəraitlə də tanış olub. Ən müasir server və şəbəkə avadanlığının quraşdırıldığı bu avtobuslarla 2014-cü ildə 25 məntəqədə 30 rayonun əhalisi sayar xidmət göstərilib. Bu çərçivədə edilən 59 mindən çox müraciətin 90 faizə yaxını təmin olunub. Qeyd edilib ki, mərkəzdə 50 avtomobil tutumu olan dayanacaq tikilib.

Dekabrın 16-da Sabirabadda, Heydər Əliyev Mərkəzində ASAN Könüllülərinin I Ümumrespublika Forumu işə başlayıb. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Forumun açılış mərasimində iştirak edib.

Sonra «ASAN Könüllüləri» Gənclər Təşkilatı İctimai Birliyinin sədri Fərid Sadıxlı və Sabirabad «ASAN xidmət» mərkəzinin könüllüsü Rəvanə Davudova çıxış ediblər.

Azərbaycan Prezidenti ümummilli lider Heydər Əliyevin məzarını ziyarət edib

Azərbaycanın ən yeni tarixinin bütöv bir qərinəsi Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Qeyri-adi şəxsiyyəti, siyasət və dövlət xadiminə xas olan böyük istedadı ilə fərqlənən, xarizmatik lider olan Heydər Əliyev hələ sağlığında canlı əfsanəyə çevrilmişdi. 1969-cu ildə respublika rəhbərliyinə gələn Heydər Əliyev, əslində, sosial-iqtisadi böhran keçirən Azərbaycanı 1970-1980-ci illərdə keçmiş İttifaqın ən qabaqcıl respublikalarından biri səviyyəsinə çıxarmışdı.

Tədqiqatçılar haqlı olaraq vurğulayırlar ki, müasir mərhələdə Azərbaycanın dövlət suverenliyi və iqtisadi müstəqilliyi məhz həmin illərdə təməli qoyulmuş potensiala əsaslanır.

1993-cü ilin yayında, müstəqilliyini yenidən bərpa

etmiş Azərbaycanın taleyinin Tanrının ümidinə qaldığı bir vaxtda xalq özünün və ölkənin gələcəyini Heydər Əliyevə etibar etdi. Bu, böyük Qayıdış idi və Ulu Öndər özünün müdrikliyi, zəngin siyasi və dövlətçilik təcrübəsi, sarsılmaz qətiyyəti, yenilməz iradəsi sayəsində ölkəni, xalqı, gənc müstəqil dövləti ləhbət fəlakətdən qurtardı. Qədirbilən Azərbaycan xalqı dahi oğlunun bu əvəzsiz xidmətlərini heç vaxt unutmur.

Dekabrın 12-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və xanımı Mehriban Əliyeva Fəxri xiyabana gələrək, Heydər Əliyevin məzarını ziyarət ediblər. Milli Məclisin deputatları, nazirlər, komitə, şirkət və idarələrin rəhbərləri, respublika ictimaiyyəti

tinin nümayəndələri də Fəxri xiyabana gəlmişdilər. Prezident İlham Əliyev ulu öndərin məzarı önünə əkil qoyub. Azərbaycanın dövlət himni səsləndirilib.

Dövlətimizin başçısı İlham Əliyev və xanımı Mehriban Əliyeva Ulu Öndərin ömür-gün yoldaşı, görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın da məzarı üzərinə gül dəstələri qoyublar. Tanınmış dövlət xadimi Əziz Əliyevin və professor Tamerlan Əliyevin də xatirələri yad edildi, məzarları üstünə gül dəstələri düzülüb.

Ümummilli lider Heydər Əliyevin məzarının ziyarət edilməsi mərasimində Baş nazir Artur Rəsizadə, Milli Məclisin sədri Oqtay Əsədov və digər rəsmi şəxslər iştirak ediblər.

Vergi xidməti əməkdaşları ümummilli lider Heydər Əliyevi məzarı başında yad ediblər

Müasir müstəqil Azərbaycan dövlətinin qurucusu, dünya şöhrətli siyasi xadim, ümummilli lider Heydər Əliyevin vəfatından on bir il keçdi. Ulu öndərin vəfatından ötən illər ərzində bu görkəmli şəxsiyyətin məzarı xalqımızın müqəddəs ziyarətgahına, gənclərin and yerinə çevrilmişdir. İnsanlar burada xalqımızı, Azərbaycanı dünyaya tanıtmış,

özü də dünyanın görkəmli şəxsiyyətlərindən biri kimi tanınmış böyük azərbaycanlının xatirəsinə ehtiramlarını ifadə edirlər. Paytaxt sakinləri, respublikamızın rayon və şəhərlərinin nümayəndələri, xarici ölkələrdən gəlmiş qonaqlar Fəxri xiyabana ziyarət edərək, Heydər Əliyevin xatirəsini dərin ehtiramla yad edir, onun məzarı önünə əkililər, gül dəstələri qoyurlar.

Heydər Əliyevin vəfatının ildönümü günü - dekabrın 12-də Vergilər Nazirliyinin kollektivi də hor il olduğu kimi, Fəxri xiyabana gələrək ulu öndərin məzarını ziyarət etmişdir. Ümummilli liderin öz xatirəsi ehtiramla yad edilmiş, ulu öndərin məzarı önünə gül-çiçək dəstələri qoyulmuşdur.

Azərbaycan - Polşa əlaqələri inkişaf edir

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev dekabrın 15-də Polşa Respublikası Baş nazirinin müavini, iqtisadiyyat naziri, Azərbaycan-Polşa iqtisadi əməkdaşlıq üzrə Hökumətlərarası Komissiyanın Polşa tərəfindən həmsədrə Yanuş Pexoçinskiyin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib.

Azərbaycan ilə Polşa arasında siyasi münasibətlərin yüksək səviyyədə olduğunu vurğulayan Prezident İlham Əliyev ölkələrimizin ticarət dövriyyəsinin artdığını da məmnunluqla qeyd edib. Dövlətimizin başçısı ölkələrimizin iqtisadi, sərmayə qoyuluşu və digər sahələrdə əməkdaşlığının geniş

ləndirilməsi üçün də böyük potensial olduğunu deyib. Prezident İlham Əliyev ikitərəfli əlaqələrimizin inkişafının regional əməkdaşlıq baxımından önəmini qeyd edib. Dövlətimizin başçısı Azərbaycan Respublikası və Polşa Respublikası arasında iqtisadi əməkdaşlıq üzrə Hökumətlərarası Komissiyanın iclasının uğurlu olacağına əminliyini bildirib.

Azərbaycanda gedən böyük inkişaf proseslərinin onlarda dərin təəssürat yaratdığını deyən Yanuş Pexoçinski əldə olunan uğurlar münasibətilə dövlətimizin başçısını təbrik edib. O, Polşa Respublikasının Prezidenti Bronislav Komorovskinin və Polşanın Baş naziri xanım Eva Kopaçın salamlarını

dövlətimizin başçısına çatdırıb. Ölkələrimiz arasında qarşılıqlı iqtisadi münasibətlərə toxunan Yanuş Pexoçinski Azərbaycana özü ilə Polşa iş adamlarından ibarət böyük nümayəndə heyəti ilə səfər etdiyini vurğulayıb və ölkəmizin əməkdaşlıq üçün cəlbədiciliyini vurğulayıb.

Dövlətimizin başçısı Prezident Bronislav Komorovskinin və Baş nazir xanım Eva Kopaçın salamlarına görə minnətdarlığını bildirib, onun da salamlarını Polşanın dövlət başçısına və Baş nazirinə çatdırmağı xahiş edib.

2 | “Doing Business 2015” hesabat göstəriciləri

3 | Elektron mübadilənin qurulması vergi ödəyicilərinə daha əlverişli şərait yaradıb

4 | Azərbaycanda reklam bazarı

5 | Sahibkarların xarici ölkələrə məhsul çıxarması asanlaşdırılıb

Elektron mübadilənin qurulması vergi ödəyicilərinə daha əlverişli şərait yaradıb

Akif Musayev
Azərbaycan Respublikası
vergilər nazirinin müavini

Azərbaycanda ən böyük IT layihələrini, o cümlədən Avtomatlaşdırılmış Vergi İnformasiya Sistemini (AVİS) və Vergilər Nazirliyinin digər elektron xidmətlərini quran "Cybernet" MMC-nin 10 yaş tamam olur. Şirkətin baş direktoru İlham Namazovla söhbətimiz indiyədək görülən işlər, elektron xidmətlər və həyata keçiriləcək layihələrlə bağlıdır.

Çünki sistemin üstünlükləri vergi ödəyicilərinin işini əhəmiyyətli dərəcədə asanlaşdırıb. Elektron bəyannamələr sistemi vaxtaşırı sadələşdirilir və hər bir vergi ödəyicisinin bu sistemdən rahat şəkildə yararlanması üçün işlər davamlı səciyyə daşıyır.

rologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsində, Hesablama Palatasında, İpoteka Fondunda və s. qurumlarda apardığımız işlər günün tələblərindən irəli gəlir. Məsələn, Dünya Bankı tərəfindən maliyyələşdirilən və Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsində icra olunan «Daşınmaz Əmlakın Qeydiyyatı, Kadastrı və İdarəetmə Sistemi» layihəsi hazırda respublikamızda həyata keçirilən ən böyük İKT layihələrindəndir. Gələnlə il bu layihəni istismara verməyi planlaşdırırıq.

Fəaliyyətimiz yalnız dövlət orqanları ilə məhdudlaşmır. Bir çox bələdiyyələrdə də İT layihələri icra olunur. Yanacaqdoldurma şirkətlərində tam avtomatlaşdırılmış idarəetmə sistemlərinin yaradılması layihələri də özəl sektorda həyata keçirdiyimiz iri layihələrdəndir.

- «Cybernet» MMC-nin beynəlxalq əlaqələri haqqında nələri qeyd etmək istərdiniz?

- Şirkətimizin müəkkəb proqram məhsullarının tətbiqi və inkişaf sahəsində fəaliyyəti həm Azərbaycan, həm də beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən tanınır. 2007-ci ildə şirkət hazırladığı məhsulə görə «İntellekt» mükafatı, 2010-cu ildə yubiley medalı ilə təltif olunub və 2013-cü ildə «İlin İT şirkəti» seçilib. Artıq «Cybernet»in adı bir sıra beynəlxalq hesabatlarda çəkilir. Uğur yolumuzun davamı olaraq respublika daxilində, respublikadankənar biznes forumlarında, beynəlxalq və daxili konfranslarda iştirak edirik. İndiyə qədər Azərbaycanın IT şirkətlərində müşahidə olunan əsas tendensiya xarici ölkələrlə əməkdaşlıq edib onların həllini Azərbaycana götürmək idi. Biz bu sahədə bir qədər də irəli gedib öz həllərimizi xarici bazara çıxarıırıq. Artıq şirkətimiz informasiya texnologiyaları sahəsində Azərbaycanın biznes simasına çevrilməkdədir. Bir çox elektron sistemlərimiz bəzi xarici ölkələrdə tətbiq olunmaqdadır.

- Gələcək planlarınız, həyata keçirmək istədiyiniz layihələr haqqında məlumat verməyinizi xahiş edirik.

- Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi tərəfindən İKT-nin inkişafı istiqamətində intensiv işlər aparılmaqdadır. Bu nazirliklə uğurlu əməkdaşlığımız var. Bundan sonra nazirliklə əməkdaşlığımızı daha da inkişaf etdirməyi planlaşdırırıq. Elektron imza, o cümlədən «Asan imza», elektron sənəd dövriyyəsi, startap kimi layihələrdə fəal iştirak etməyi nəzərdə tutmuşuq. Bunlarla yanaşı, hazır həllərimizin Avropa və Asiya bazarlarına çıxarılması istiqamətində də işlərimizi davam etdirəcəyik.

**Müsaibəni hazırladı:
Rəşad SADIQOV**

- Ötən 10 il ərzində fəaliyyəti göstərdiyiniz sahədə liderlik mövqeyini uğurla qoruyub saxlaya bilməyən əsas səbəbləri nədən ibarətdir?

- 2004-cü ildə bu şirkət yaranarkən qarşıya qoyduğumuz əsas məqsəd dövlət və özəl sektor üçün korporativ avtomatlaşdırılmış idarəetmə sistemlərini yaratmaq idi. Ötən 10 ildə işləyib hazırladığımız layihələrdə innovativ, etibarlı sistemlər tətbiq etməyə və vətəndaşlara göstərilən xidmətlərin asanlaşdırılmasını təmin etməyə çalışmışıq. Qeyd olunan dövr ərzində əməkdaşlarımızın sayı 10 dəfə artıb. Bu artım tək əməkdaş sayında deyil, eyni zamanda onların professionallığının yüksəldilməsində, bilik və bacarıqlarının inkişaf etdirilməsində özünü göstərir. Bu günə qədər əldə etdiyimiz uğurların əsas səbəbi güclü komandamızın olması, mütəmadi olaraq marketinq araşdırmaları aparmamız, dünya təcrübəsini öyrənməyimizdir ki, bunun da nəticəsində «Cybernet» Azərbaycanda dövlət xidmətlərinin avtomatlaşdırılması və elektron xidmətlərin yaradılmasında ön mövqelərə gəlib çıxmışdır. Şirkət yaranarkən qarşıya qoyduğumuz əsas vəzifə Azərbaycanda proqram təminatı işləyib hazırlayan ən güclü qurum olmaq idi. Artıq biz bu uğurlu noticəni əldə etməyi bacarmışıq. Məsələn, şirkət yarandıqı il Vergilər Nazirliyində AVİS-in qurulmasına başlandı. Layihə çox böyük olsa da, öhdəsindən uğurla gələ bildik.

- Hər bir sadə vergi ödəyicisinin elektron xidmətlərin imkanlarından yararlanma bilməsi üçün hansı işlər görülür?

- Şirkətimizin əsas vəzifələrindən biri və bəlkə də birincisi vətəndaşlara göstərilən elektron xidmətlərin onların tələblərinə tam uyğunlaşdırılmasıdır. Göstərdiyimiz xidmətlər içərisində AVİS istifadəçilərə ən çox elektron xidmət təklif edən sistemdir. Bu sahədə vətəndaşlara 50-dən yuxarı xidmət təqdim olunur və həmin xidmətlərin sayının artırılması üzərində işləyirik. Elektron bəyannamələr sistemi, onlayn karguzarlıq sistemi, «bir pəncərə», ƏDV-nin depozit hesabı, elektron vergi hesab-fakturaları kimi həlləri buna misal göstərə bilərik.

Yeri gəlmişkən, 2007-ci ildə istismara verilmiş elektron bəyannamələr sistemi respublikamızda dövlət qurumları tərəfindən təqdim olunan ilk elektron xidmətdir. Bu xidmətdən yararlanan vergi ödəyicilərinin sayı ildən-ilə artır.

- AVİS-in dövlət orqanları, banklar və digər qurumlarla inteqrasiyasının genişləndirilməsi üçün hansı addımlar atılır?

- Bildiyiniz kimi, 2008-ci ildən sahibkarlıq subyektlərinin dövlət qeydiyyatı «bir pəncərə» sistemi vasitəsilə həyata keçirilir. Kommersiya qurumlarının dövlət qeydiyyatının müasir informasiya-kommunikasiya texnologiyalarından istifadə edilməklə hazırlanmış proqram təminatının fəaliyyəti nəticəsində qeydiyyat müddəti 20 dəfə azalaraq 3 gün olmuşdur. Bundan əlavə, Azərbaycan Respublikasında kommersiya hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı prosedurlarının (biznesə başlama) sayı 13-dən 5-dək, təqdim olunan kağız formatlı sənədlərin sayı dəfələrlə azaldılmışdır. İndi dövlət qeydiyyatı zamanı vətəndaşların sənədləri və ya məlumatları digər dövlət orqanlarına şəxsən təqdim etmələrinə də gerek qalmayıb. Artıq məlumatlar mərkəzləşdirilmiş qaydada Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna, Dövlət Statistika Komitəsinə, Dövlət Gömrük Komitəsinə və s. aidiyyəti orqanlara avtomatik şəkildə ötürülür. Respublikamızda elektron hökumət inkişaf etdikcə daha çox dövlət qurumları ilə inteqrasiya həyata keçirilməkdədir. Bu da nəticədə vətəndaşların və vergi ödəyicilərinin işinin asanlaşmasına və vaxt itkisinin azalmasına səbəb olur.

Bu istiqamətdə işlər banklarla da təşkil olunub. Banklarla elektron mübadilənin qurulması nəticəsində vergi ödəyicilərinə daha əlverişli şərait yaradılıb. Artıq Milli Bank, Vergilər Nazirliyi və bank idarələri arasında hesabların açılması üçün vergi ödəyicilərinə verilən şəhadətnamə-dublikatların elektron mübadiləsi uğurla həyata keçirilir.

- «Cybernet» MMC digər dövlət qurumlarında hansı İT layihələrini həyata keçirir?

- Azərbaycan Respublikasının Prezidenti informasiya və kommunikasiya texnologiyaları sahəsini neft sektorundan sonra ikinci əsas inkişaf etdirilməli prioritet istiqamət elan edib. Ölkə başçısının fərman və sərəncamlarının, tapşırıqlarının uğurla həyata keçirilməsi nəticəsində hazırda respublikamızda elektron hökumət qurulduğu sürətlə inkişaf edir. «Cybernet» şirkəti bu prosesdə fəal iştirak etməkdədir. İri İT layihələrini həyata keçirdiyimiz Əmlak Məsələləri üzrə Dövlət Komitəsində, Standartlaşdırma, Met-

Sahibkarlığın inkişafı yeni iş yerlərinin açılması ilə nəticələnir

Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun maliyyə dəstəyi ilə hər il minlərlə sahibkara öz bizneslərini qurmaq və inkişaf etdirmək üçün imkanlar yaradılır. SKMF-nin maliyyə dəstəyi ilə bu ilin əvvəlindən bəri respublika üzrə 5401 sahibkara 280 milyon manat güzəştli kredit verilmişdir ki, bu da 12 minə yaxın yeni iş yerinin yaradılması deməkdir.

Bakı şəhəri və şəhəratrafı qəsəbələrdə sahibkarlığın inkişafının stimullaşdırılması tədbirləri davam edir. Sahibkarlığın inkişafı istiqamətində yeni iş yerlərinin və müəssisələrin açılması siyasətinin davam etdirilməsi dövlət proqramlarında da öz əksini tapıb. «2014-2016-cı illərdə Bakı şəhərinin və onun qəsəbələrinin sosial-iqtisadi inkişafına dair Dövlət Proqramı»nın əsas məqsədlərindən biri sahibkarlığın inkişafıdır və bu istiqamətdə işlər davam etdirilir. SKMF-nin icraçı direktoru Şirzad Abdullayev sözlərinə görə, indiyədək Bakı şəhərinin və onun qəsəbələrinin sosial-iqtisadi inkişafına dair dövlət proqramları çərçivəsində sahibkarlıq subyektlərinin 949 investisiya layihəsinin maliyyələş-

dirilməsinə 205,9 milyon manat güzəştli kredit verilmiş, digər sahələrlə yanaşı, müasir texnologiyaların tətbiqinə əsaslanan çörək zavodlarının, istixana, quşçuluq təsərrüfatlarının, ot emalı, metal konstruksiya və digər sənaye müəssisələrinin yaradılması üzrə investisiya layihələri maliyyələşdirilmiş, 6500-ə yaxın yeni iş yerinin açılması imkanı yaradılmışdır. «2011-2013-cü illərdə Bakı şəhərinin və onun qəsəbələrinin sosial-iqtisadi inkişafına dair Dövlət Proqramı»nın icrası nəticəsində Bakı qəsəbələrində sahibkarlığın inkişafına dövlət dəstəyinə dair 33 tədbir keçirilmiş və 4550 sahibkara layihələrin seçilməsi, biznes planlarının hazırlanması işində texniki yardım göstərilmişdir. Fondun xətti ilə Bakı qəsəbələri üzrə 680 sahibkara 148,2 milyon manat güzəştli kredit verilmiş və 5300-dək yeni iş yerinin açılması imkanı yaradılmışdır. Müasir texnologiyaların tətbiqinə əsaslanan 53 iri layihə, o cümlədən 13 çörək zavodu, 48 hektar ərazidə 13 istixana kompleksi, 9 quşçuluq təsərrüfatı, 2 ot emalı fabriki, 2 metal konstruksiya və 14 digər sənaye müəssisəsi maliyyələşdirilmişdir. İstifadə-

və verilmiş və illik istehsal gücü 150 min ton olan müasir çörək zavodları Bakı şəhərində və ətraf qəsəbələrdə yaşayan əhalini geniş çeşiddə yüksək keyfiyyətli çörək və çörək məhsulları ilə təmin edir. Qeyd edək ki, müvəkkil kredit təşkilatlarının Fondun kreditlərinə tətbiq etdiyi illik faiz dərəcəsi 6%

İndiyədək Bakı şəhərinin və onun qəsəbələrinin sahibkarlıq subyektlərinin 949 investisiya layihəsinin maliyyələşdirilməsinə 205,9 milyon manat güzəştli kredit verilmişdir

dən artıq olmamalıdır. Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun güzəştli kredit vəsaitləri kiçik həcmli kreditlər üçün 3 ilədək müddətdə 5000 manatdan 50000 manatadək, orta həcmli kreditlər üçün 5 ilədək müddətdə 50001 manatdan 500000 manatadək, böyük həcmli kreditlər üçün 10 ilədək müddətdə 500001 manatdan 10 milyon manatadək verilir.

Fondun vəsaitlərinin istifadəsi qaydalarına əsasən, müvəkkil kredit təşkilatları fond tərəfindən müəyyən edilmiş qaydalarla uyğun olaraq ildə iki dəfədən az olmayaraq fondun vəsaitlərinin hər bir sahibkarlıq subyekti tərəfindən investisiya layihəsi üzrə istifadə edilmiş-

sinin monitorinqini aparır və bu barədə fonda hesabat verirlər. Müvəkkil kredit təşkilatı tərəfindən aparılan monitorinq zamanı güzəştli kredit vəsaitinin təyinatı üzrə istifadə edilməməsi halları aşkar edildikdə müvəkkil kredit təşkilatı güzəştli kreditin və hesablanmış faiz borcunun vaxtından əv-

vəl ödənilməsinə sahibkarlıq subyektlərinin tələb edə bilər. Vəsaitlərin təyinatı üzrə istifadəsinə nəzarət etmək məqsədilə fond maliyyələşdirdiyi sahibkarlıq subyektlərində müstəqil monitorinqlər apara bilər. Monitorinq zamanı güzəştli kredit vəsaitinin təyinatı üzrə istifadə edilməməsi halları aşkar edildikdə, fondun yazılı tələbinə əsasən, həmin sahibkarlıq subyektinə verilmiş güzəştli kredit və faiz borcu müvəkkil kredit təşkilatı tərəfindən sahibkarlıq subyektinin onun qarşısında öhdəliklərini icra edib-etməməsindən asılı olmayaraq bütövlükdə fondun hesabına köçürülür.

AYTƏN

Vergi nəzarəti və beynəlxalq təcrübə

Vergi nəzarəti dedikdə, vergi ödəməli olan şəxslərin, vergitutma obyektlərinin uçotunun aparılması, vergilərin tam ödənilməməsi səbəblərinin müəyyən olunması və büdcəyə vergi daxilolmalarının təmin edilməsi ilə bağlı tədbirlərin görülməsi nəzərdə tutulur.

Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində vergi nəzarətinin formaları vergi ödəyicilərinin uçota alınması, uçotdan çıxarılması, onların uçotu ilə bağlı bankların vəzifələri, vergi ödəyicilərinin yoxlamaların keçirilməsi, bu sahədə vergi orqanlarının hüquq və vəzifələri və s. öz əksini tapmışdır. Məcəlləyə əsasən, vergi yoxlamaları kameral, səyyar vergi yoxlamaları və operativ vergi nəzarəti formasında həyata keçirilir.

Vergi nəzarətinin əsas səbəbləri kimi vergi ödəyiciləri tərəfindən vergi intizamının pozulması, vergi qanunvericiliyinin qeyri-təkmil olması və bununla əlaqədar qanunvericiliyə çox sayda dəyişikliklərin edilməsini, vergi qanunvericiliyində olan ziddiyyətləri, gəlir və xərclər uçotuna münasibətdə vergi qanunvericiliyi və mühasibat uçotu qanunvericiliyində fərqli yanaşmaların olmasını və s. göstərmək olar.

Qeyd etdiyimiz kimi, xarakterindən və həyata keçirilməsi üsulundan asılı olaraq vergi yoxlamaları kameral və səyyar vergi yoxlamalarına bölünür. Kameral vergi yoxlaması ödəyicilərin hesablanması ilə bağlı vergi orqanlarına təqdim etdikləri vergi hesabatı sənədləri və vergi orqanlarında vergi ödəyicisi barədə əldə edilmiş mənbəyi bəlli məlumatlar əsasında həyata keçirilir. Bu yoxlamanın əsas məqsədi vergi bəyannamələrinin düzgün tərtib olunmasına,

Vergi yoxlamaları kameral, səyyar vergi yoxlamaları və operativ vergi nəzarəti formasında həyata keçirilir

vergi dərəcələrinin tətbiqinə, hesablanmış vergilərin dövlət büdcəsinə vaxtında ödənilməsinə nəzarətdən ibarətdir. Yoxlama zamanı verginin düzgün hesablanması daha çox nəzarət olunur. Kameral vergi yoxlaması mexanizmi Vergilər Nazirliyi tərəfindən müəyyən olunmuş prosedura və Vergi Məcəlləsinin tələblərinə əsaslanır.

Vergi Məcəlləsinə əsasən, səyyar vergi yoxlaması vergi orqanının əsaslandırılmış qərarı üzrə həyata keçirilir. Belə yoxlamalar növbəti və növbədənəkar olur. Növbədənəkar yoxlamalarının keçirilməsi halları Vergi Məcəlləsində müəyyən olunmuşdur. Növbəti vergi yoxlamaları isə ildə bir dəfədən çox olmamaqla istənilən vergi ödəyicisində keçirilə bilər. Səyyar vergi yoxlaması ilə vergi ödəyicisinin son üç illik fəaliyyəti əhatə olunur.

Qeyd etmək lazımdır ki, bütün hallarda səmərəli vergi nəzarətinin əsas amillərindən biri yoxlanılan obyektin düzgün seçilməsi, yoxlamaqabağı vergi orqanında olan məlumatların ətraflı təhlil olunması ilə bağlıdır. Yoxlamalara sərf olunan xərclərin aşağı salınması və onların səmərəliliyinin artırılması üçün beynəlxalq təcrübədə yoxlanılacaq vergi ödəyicisinin seçilməsinin müxtəlif üsullarından istifadə olunur. Məsələn, ABŞ-in Federal Vergi İdarəsi və Kanadanın Dövlət Vergi Xidməti tərəfindən yoxlanılacaq vergi ödəyicilərinin seçilməsinin xüsusi proqramları hazırlanmışdır. Həmin proqramlar çərçivəsində təsadüfi seçilmiş bəyannamələr üzrə təhlillər aparılır. Bu zaman digər mənbələrin məlumatlarından da (vergi ödəyicisi ilə qarşılıqlı əlaqədə olan şəxslərin, nəqliyyat vasitələri barədə onların qeydiyyatı aparılan orqanların məlumatları, tikintiyə icazənin verilməsi, daşınmaz əmlak üzrə bağlanmış əqdər, kommersiya fəaliyyətinin həyata keçirilməsi üçün verilən lisenziyalar, sığorta firmalarının, bankların və s. məlumatları, reklam və elanlar, vergi ödəyiciləri barəsində digər şəxslərdən daxil olan məlumatlar və s.) istifadə olunur. Bununla yanaşı, vergi ödəyicilərinin seçilməsi üçün intellektual təhlillərin aparılmasından, ekspert sistemlərdən də geniş istifadə edilə bilər. ABŞ-da fiziki şəxslərin və şirkətlərin gəlir vergisi üzrə səyyar vergi yoxlamalarının yaradın çoxu yuxarıda göstərilən metodlardan istifadə olunmaqla aparılır. Səyyar vergi yoxlamalarına ilk növbədə vergi qanunvericiliyinin pozulması hallarına daha çox yol vermiş və mənbəyi bəlli olan məlumatlar əsasında vergi qanunvericiliyini pozması ehtimal olunan vergi ödəyiciləri cəlb olunurlar. Maliyyə-təsərrüfat fəaliyyətinin nə dərəcədə vergi yoxlamasına cəlb olunmasından asılı olaraq səyyar vergi yoxlamaları kompleks (bu yoxlamalar zamanı vergi ödəyicisinin fəaliyyəti bütün vergilər üzrə əhatə olunur, təşkilatın bütün hesabları yoxlanılır), tematik (bu zaman təşkilatın yalnız maliyyə-təsərrüfat fəaliyyətinin konkret sahələri yoxlanılır), ekspres (bu yoxlamalar vergi ödəyicisinin fəaliyyətinin bir və ya daha çox aspektləri üzrə keçirilir) yoxlamalar şəkildə keçirilir. Belə yoxlamalar vergi ödəyicisinin mühasibat uçotunun həqiqilik testi keçirilməklə də məhdudlaşa bilər. Testin keçirilməsi zamanı müsbət nəticə alınarsa, artıq vergi yoxlamasının davam etdirilməsinə ehtiyac qalmır və bununla da səmərəsiz yoxlamanın qarşısını almaq olur.

Azərbaycanın vergi sistemində də səmərəsiz yoxlamaların qarşısının alınması və vergi inzibətçiliyi xərclərinin aşağı salınması həmişə diqqət mərkəzində olmuşdur. Buna nail olmaq üçün müasir dünya təcrübəsi öyrənilməklə yoxlama keçirilən riskli vergi ödəyicilərinin seçilməsi və yoxlamaların keyfiyyətinin artırılması ilə bağlı zəruri tədbirlər görülür.

İstifadəçilər məmnundurlar

Vergilər Nazirliyinin Çağrı Mərkəzi həm vətəndaşların, həm də vergi ödəyicilərinin vergi qanunvericiliyi ilə əlaqədar müraciətlərinin cavablandırılmasını, eyni zamanda elektron xidmətlərlə bağlı yaranmış çətinliklər zamanı onlara müəyyən yardımların göstərilməsini və vergi ödəyicilərinin vergi orqanlarının hərəkətliyi və ya hərəkətsizliyi barədə məlumatları olduğu zaman onların qəbulunu həyata keçirir.

Mərkəzdə göstərilən xidmətlərin səviyyəsinin dəyərləndirilməsi üçün vətəndaşlara sorğuda iştirak etmək, rəy və təkliflərini bildirmək, eləcə də mərkəzin fəaliyyətində hansısa bir narazılıq olduğu təqdirdə

Mərkəzdən çıxmadan Vergilər Nazirliyinə birbaşa müraciət etmək imkanı yaradılmışdır.

Son üç ildə müraciətlərlə bağlı artan xətt üzrə nə qədər böyük yük-səliş var. Məsələn, 2011-ci ildə daxil olan müraciətlər üzrə 117496 zəng cavablandırılmışdır. 2012-ci ildə isə 2011-ci ilə nisbətən 195-ə gələn zənglər 15% artaraq 140000 olmuşdur ki, bunun da 135000-i onlayn rejimdə müfəttiş operatorlar tərəfindən cavablandırılmışdır. 2013-cü ildə canlı rejimdə zəng sayı 31% artmışdır. Daxil olmuş 184000 zəngin 177000-i müfəttiş operatorlar tərəfindən onlayn rejimdə cavablanmışdır.

2014-cü ilin noyabr ayında Vergilər Nazirliyinin 195 Çağrı Mərkəzinə 12869 və ya ötən ilin müvafiq

dövrü ilə müqayisədə 8,8% çox zəng zəng daxil olmuşdur. Canlı əlaqə zamanı cavablandırılmış 12111 sual xarakterli müraciətin 19,2%-i qeydiyyat, 12,6%-i vergi növləri, 11%-i elektron xidmətlər, 7%-i elektron imza, 4,6%-i büdcə ilə hesablaşmalar, qalanı əmək müqaviləsi bildirişinin elektron informasiya sistemində daxil edilməsi, vergi ödəyicisinə göndərilmiş mesajlar, vergi yoxlamaları, hesabatlar və s. barədə olmuşdur. Daxil olmuş sual xarakterli müraciətlərin 276-sı barədə araşdırma aparılması üçün müraciət vərəqi tərtib edilmiş, onlar orta hesabla 2,2 gün ərzində cavablandırılmışdır. Hesabat dövründə vergi ödəyiciləri tərəfindən 1773 dəfə vergi borcu, 597 dəfə vergi növləri barədə məlumat əldə etmək üçün səsli menyu xidmətindən istifadə edilmişdir.

Vergi ödəyicilərinə 14931 məlumat xarakterli mesaj göndərilmişdir. Onlardan 13752-si qısa mesaj, 1179-u ikitərəfli mesajdır. Vergi ödəyicilərinin 195 Çağrı Mərkəzinin xidmətindən razı qalma səviyyəsi 95,2%-dir.

Noyabr ayı ərzində Vergilər Nazirliyinin rəsmi internet sahifəsinə 361 538 dəfə daxil olunmuşdur.

FƏXRİYYƏ

Dövlət əlillərə xüsusi qayğı göstərir

Bu gün ölkədə əlilliyi olan şəxslərin reabilitasiyasına, ictimai həyatın bütün sahələrində iştirak etmək üçün bərabər imkanlar qazanmasına dövlət tərəfindən xüsusi diqqət göstərilir. Əlilliyi olan şəxslərin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi məqsədilə dövlət tərəfindən kompleks tədbirlər görülür, əlilliyə görə əmək pensiyaları, sosial müavinətlər və prezident təqaüdləri ödənilir...

Əlilliyi olan şəxslərin cəmiyyətə inteqrasiyası

Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi tərəfindən əlilliyi olan şəxslərin cəmiyyətə adaptasiya olunması məqsədilə peşə reabilitasiyası istiqamətində işlər aparılır. Bu istiqamətdə aparılan işlərin nəticəsi olaraq bu ilin 11 ayı ərzində 340 nəfər bu təbəqədən olan şəxs peşə hazırlığı kurslarına cəlb olunub. Nazirliyin mətbuat xidmətinin məlumatına görə, onlardan 250 nəfəri ƏƏSMN-in Bakının Yeni Ramana qəsəbəsində yerləşən sağlamlıq imkanları məhdud gənclərin Peşə Reabilitasiya Mərkəzində dərzi, toxucu, xalçaçı, aşıpaz, bərbər və s. peşələr üzrə təlim keçiblər. Kursları bitirən gənclərdən 100 nəfərinə peşə şəhadətnamələri, digərlərinə peşə kurslarını bitirmələri barədə arayışlar verilib. 90 nəfər ƏƏSMN yanında Dövlət Məşğulluq Xidməti tərəfindən peşə hazırlığı kurslarına cəlb edilib.

Bundan əlavə, bölgələrdə yaşa-

dud uşaqlara çoxşəxli reabilitasiya xidmətləri göstərilir.

Ölkədə əlilliyi olan şəxslər avtomobil və mənzillərdə də təmin edilir. Bu il 1453 nəfər əlilliyi olan şəxs avtomobillə təmin olunub, 172 nəfər müharibə əlili və şəhid ailəsinə isə mənzil verilib.

Əlilliyin qiymətləndirilməsi

BMT-in «Əlilliyi olan şəxslərin hüquqları haqqında» Konvensiyasından irəli gələn öhdəliklərdən biri ölkəmizdə əlilliyin qiymətləndirilməsi sistemində bio-psixos-sosial modelin tətbiqidir. Lakin hazırda ölkəmizdə mövcud sistem əlillik vəziyyətinin yalnız tibbi yanaşma əsasında, şəxsin fiziki və ya əqli məhdudluğunun ağırlıq səviyyəsinə uyğun olaraq I, II və III dərəcələr üzrə müəyyənləşdirilməsini nəzərdə tutur. Bu da həmin şəxsin fəaliyyət imkanlarının, əmək potensialının diqqətdən kənar qalması və onun cəmiyyətə yalnız fiziki və əqli məhdudiyətli insan kimi təq-

yan əlillərə və sağlamlıq imkanları məhdud uşaqlara səyyar formada protez-ortopedik bərpa xidmətləri də göstərilir. Son bir ildə ƏƏSMN tərəfindən respublikanın bölgələrində yaşayan 1000 nəfərdən çox əlil və sağlamlıq imkanları məhdud uşaq səyyar formada protez-ortopedik bərpa xidməti ilə təmin edilib.

Nazirliyin tabeliyindəki müəssisələrdə hər il orta hesabla 8 min nəfərə yaxın əlil və sağlamlıq imkanları məhdud uşaq dövlət hesabına tibbi-sosial reabilitasiya xidməti ilə təmin olunur, 5 min nəfərə isə protez-ortopedik vasitələr barədə məlumat verilir, onlar reabilitasiya vasitələrindən istifadə edirlər. Təkcə bu il 76 nəfər əlilin, 85 nəfər sağlamlıq imkanları məhdud uşağın xarici ölkələrdə reabilitasiya mərkəzlərində bərpa-müalicə kursu keçməsi təşkil edilmişdir. Nazirliyin sifarişləri ilə icra olunan layihələr çərçivəsində müxtəlif bölgələrdə sağlamlıq imkanları məh-

dim edilməsinə, əmək bazarına çıxışına maneələr yaranmasına səbəb olur. Əmək və əhəlinin sosial müdafiəsi naziri Səlim Müslümovun sözlərinə görə, əlilliyin qiymətləndirilməsində şəxsin yalnız tibbi diaqnozunu əsas götürmədən, onun fəaliyyət imkanlarını, o cümlədən əmək qabiliyyətini hansı səviyyədə itirməsinin ölçülməsi və əlilliyin də bu ölçü əsasında müəyyən edilərək rəsmiləşdirilməsi meyarına əsaslanan yeni sosial model nəzərdə tutulur. «Bu sosial model III dərəcəli əlillərin əmək qabiliyyətini 50-60%, II dərəcəli əlillərin əmək qabiliyyətini 70-80%, I dərəcəli əlillərin isə əmək qabiliyyətini 100%, yeni tam itirmiş kimi müəyyən edilməsini nəzərdə tutur. Burada əsas məqsəd şəxsin mövcud əmək potensialının qorunub saxlanması və reallaşmasına, onun yenidən aktiv həyata dönüşünə, son nəticədə reabilitasiyasına maksimum zəminin yaradılmasıdır».

AYTƏN

Sahibkarların xarici ölkələrə məhsul çıxarması asanlaşdırılır

İqtisadiyyat və Sənaye Nazirliyi (İSN) Azərbaycan sahibkarlarının xarici ölkələrin bazarlarına çıxış imkanlarını artırmaq üçün bir sıra mühüm layihələr həyata keçirməyi planlaşdırır. Rəqabətqabiliyyətli məhsul istehsalının və qeyri-neft məhsullarının ixracının artırılması, eləcə də ixracın şaxələndirilməsi ölkəmizin iqtisadi siyasətinin prioritet istiqamətlərindədir. Bu məqsədlə dövlət kiçik və orta sahibkarların ixrac potensialının artırılmasına öz dəstəyini göstərir.

İSN-in Sahibkarlığın inkişafı sektorunun rəisi Zaur Əliyev bildirib ki, respublikamız «Ümumiləşdirilmiş Preferensiyalı Sistem» Proqramına («GSP») qoşulub. Proqramda nəzərdə tutulan meyarların tətbiqi Azərbaycan üçün təqribən 7200 mal mövqeyi üzrə Avropa İttifaqı bazarlarına gücətlə şərtlərlə ixrac imkanı yaradır ki, bu da respublikamızın ixrac potensialının genişləndirilməsi və ixracın strukturunun şaxələndirilməsi baxımından əhəmiyyətli

Logistika mərkəzləri

Azərbaycan sahibkarlarının ixrac imkanlarının artmasına xidmət edən ön mühüm layihələrdən biri xarici ölkələrdə logistika mərkəzlərinin yaradılmasıdır. Respublikamız bu tipli ilk layihəni Qazaxıstanın əsas giriş qapılarından olan Aktau şəhərində həyata keçirib. Azərbaycanın ölkədən kənar yadılmış ilk logistika mərkəzi Qazaxıstanın biznes şəbəkələrinin cəmləşdiyi ön mühüm ərazidə - Xüsusi İqtisadi Zonada yerləşir. Bu faktor milli sahibkarlarımızın xarici ölkələrin bazarlarına çıxışı üçün əlavə imkanlar yaradır.

Mərkəz vasitəsilə Azərbaycanda istehsal olunan sənaye, kənd təsərrüfatı və ərzaq məhsulları Qazaxıstana, eləcə də Axtaudan digər region ölkələrinə çatdırılacaq. Digər ölkələrdə də bu cür logistika mərkəzlərinin yaradılması nəzərdə tutulur. Ölkənin ixrac potensialının möhkəmlənməsinə müsbət təsir göstərən məqamlardan biri də bu sahədə qanunverici və institusional tədbirlərin həyata keçirilməsidir. Nazirlər Kabinetinin 2011-ci il 8 fevral

Vidadi Quliyevin sözlərinə görə, yeni viza rejimi qarşılıqlı investisiyaların həcminin artırılması, iqtisadiyyatın bir çox sahələrində yeni layihələrin icrasına başlanılması, ticarət, azad iqtisadi zonalar çərçivəsində birgə iqtisadi layihələr, gömrük güzəştləri, qarşılıqlı investisiyalar, əmək miqrasiyası və digər sahələr üzrə tədbirlərin həyata keçirilməsinə əlverişli imkanlar yaradır. Bu həm də Azərbaycanda çalışmaq və investisiya qoymaq istəyən öcnəbi iş adamlarının ölkəyə gəlişini asanlaşdıracaq, mövsümi xarakterli işlər, biznes, turizm və digər sahələrə maraq göstərən xarici ölkə vətəndaşlarının Azərbaycanı böyük həcmdə pul sərf etməsinə səbəb olacaq.

Hazırda ölkəmizin beynəlxalq ticarət sistemində inteqrasiyasının dərinləşməsi və global ticarətdə iştirakının artması məqsədilə idxal-ixrac əməliyyatlarının liberallaşmasına yönəlməsi islahatlar davam etdirilir. Bir sıra normativ-hüquqi aktlara dəyişiklik edildikdən sonra idxal-ixrac zamanı gömrük nəzarətinin həyata keçirilməsi üçün cəmi iki sənəd (nəqliyyat sənədi

Azərbaycanın bir sıra tərəfdaş ölkələrlə ikiqat vergitutmanın aradan qaldırılmasına dair sənədlərin imzalanması, investisiyaların təşviqi və qarşılıqlı qorunmasına dair sazişlər ikitərəfli ticarət əlaqələrinin genişlənməsi baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir

lidir. Proqram çərçivəsində regionlarda müasir tələblərə cavab verən və yüksək texnologiyalarla təchiz olunan yeni sənaye və emal müəssisələrinin açılması, dünya bazarlarına rəqabətə davamlı məhsulların çıxarılması, bütövlükdə ixracın şaxələndirilməsi nəzərdə tutulur. İxracın qeyri-neft sektoru hesabına genişləndirilməsi istiqamətində sistemli tədbirlər bu siyasətin əsas prioritetidir.

Qeyd olunub ki, milli ixracın stimullaşdırılması məqsədilə sahibkarlıq subyektlərinin idxal və ixrac əməliyyatında tələb olunan sənəd və prosedurların sayının azaldılması, ixracdakı hesablamaların daha da sadələşdirilməsi, ixracatçılar üçün daha da münasib şəraitin yaradılması nəzərdə tutulub.

Səmərəli vergi-gömrük rejimi...

«PWS-Azərbaycan» şirkətinin vergi üzrə meneceri Səkinə İbrahimova hesab edir ki, milli şirkətlərin xarici çıxış imkanlarının artmasında və investisiya qoyuluşlarında səmərəli vergi rejimi də mühüm rol oynayır. Avropa ölkələrinin tətbiq etdiyi gücətlə vergi rejimi ixrac imkanlarına mühüm təsir göstərən faktorlardan biridir. Biznes mühitində baş verən dəyişikliklər, inteqrasiya olunmuş elektron ticarət və iqtisadi gücün inkişaf etmiş dövlətlərdən inkişaf etməkdə olan dövlətlərə ötürülməsi qarşılıqlı ticarət münasibətlərinin artmasına təsir göstərir.

Mütəxəssis hesab edir ki, Azərbaycanın bir sıra tərəfdaş ölkələrlə ikiqat vergitutmanın aradan qaldırılmasına dair sənədlərin imzalanması, investisiyaların təşviqi və qarşılıqlı qorunmasına dair sazişlər imzalanması iqtisadi əlaqələrin genişlənməsi, iş adamları arasında əməkdaşlığın inkişafı və ikitərəfli ticarət əlaqələrinin genişlənməsi baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Həmçinin malların müvafəqət idxal və ixrac gömrük prosedurları altında yerləşdirilməsi qaydaları idxal və ixracın genişlənməsinə təsir göstərir. Nəticədə milli şirkətlərin xarici ölkələrin bazarlarına məhsul ixracının asanlaşması reallaşmaq olacaq.

tarixli qərarı ilə təsdiq olunmuş «2011-2013-cü illər üçün qeyri-neft məhsullarının ixracının stimullaşdırılmasına dair Tədbirlər Planı» çərçivəsində son 2 ildə bir sıra genişmiqyaslı tədbirlər həyata keçirilib. Bu baxımdan, ixrac prosedurlarının sadələşdirilməsi, ixrac məqsədli məhsulların istehsalının kreditləşdirilməsi, ixrac üçün perspektivli sayılan ölkələrdə müvafiq sərgilərin, forumların təşkili xüsusi əhəmiyyət daşıyır.

Ticarət palataları və evləri

Azərbaycanın ixrac potensialının xarici ölkələrə təqdim olunması, milli ixracın artırılması və investisiyaların Avropa və Asiya regionu dövlətlərinə yönəldilməsi sayəsində ticarət palatalarının fəaliyyəti də mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Palatalar sahibkarlar arasında qarşılıqlı körpü rolunu oynayır, biznes forumlarının keçirilməsində fəal iştirak edir, birgə əməkdaşlığın həyata keçirilməsinə vasitəçi olur. Nəticədə hər iki tərəfin sahibkarları arasında yaranmış qarşılıqlı əməkdaşlığa uyğun olaraq ixracın stimullaşdırılması baş verir.

Azərbaycanın indiyədək Avropa, Amerika və Asiya regionu ölkələrinin bir çoxunda ticarət palataları yaradılıb. Həmin qurumların köməyi ilə indiyədək 10-dan artıq ölkədə Azərbaycan məhsullarının təşviqi, ölkəmizdə gücün inkişaf etmiş dövlətlərdən inkişaf etməkdə olan dövlətlərə ötürülməsi qarşılıqlı ticarət münasibətlərinin artmasına təsir göstərir.

Elektron viza və açıq qapı

Azərbaycanla Avropa Birliyi arasında viza rejiminin sadələşdirilməsinə dair sazişin imzalanması və bu il sentyabrın 1-dən qüvvəyə minməsi də qarşılıqlı ticarət əməliyyatlarının artmasına, yerli sahibkarların xarici bazarlara çıxışına imkanlar yaradır. E-viza sisteminin tətbiqi sayəsində biznes sahəsində fəaliyyət göstərən şəxslərin viza almaları asanlaşdırılıb. Azərbaycanda İxracın və Investisiyaların Təşviqi Fondunun əməkdaşı

və bəyannamə) tələb olunacaq. Bununla da tələb olunan sənədlərin sayı idxalda 11-dən 2-yə, ixracda 8-dən 2-yə endiriləcək. Ümumilikdə isə tələb olunan sənədlərin sayı azalaraq 19-dan 4-ə salınacaq. Beləliklə, yaxın günlərdə ixracın «bir pəncərə» sistemi üzrə həyata keçirilməsinə başlanılacaq, bununla da daha asan ixrac qaydaları tətbiq ediləcək.

Milli ixracın artmasında Azərbaycanın bir sıra dövlətlərlə imzaladığı sənədlərin təşviqi və qarşılıqlı qorunması haqqında sazişlər də mühüm rol oynayır.

Elektron ticarət portalı

İSN sahibkarlığın inkişafına, xarici ixracın stimullaşdırılmasına sistemli və ardıcıl dövlət dəstəyinin daha bir nümunəsi kimi yeni elektron ticarət sistemini də yaradıb. E-ticarət portalı vasitəsilə sahibkar istehsal etdiyi məhsullar və göstərdiyi xidmətlər barədə informasiyaları öz potensial partnyoruna təqdim edir, imkanları barədə bütün ayaqni təqdimat vasitələrini potensial alıcılara çatdırmaqla biznes əlaqələrinin qurulmasına nail olur. Bunlar isə son nəticədə sahibkarın xarici bazarlara çıxışı üçün faydalı vasitə olur.

Sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olan xarici ölkələrin vətəndaşları, eləcə də biznes dairələri bu elektron resurs böyük maraq göstərir. E-ticarət portalına müraciət edən xarici iş adamlarının sayı artmaqdadır. 2014-cü ilin 10 ayı ərzində portalın xidmətlərindən ABŞ, Böyük Britaniya, Fransa, İtaliya, Yaponiya, Avstriya, Rusiya, Cənubi Koreya, Türkiyə və Gürcüstan və başqa ölkələrin biznes nümayəndələri yararlanıb. Onlar Azərbaycanın sahibkarlıq mühiti, icazə sənədləri, onların alınması prosedurları, təqdim edilməli sənədlər, qanunvericiliyə dair zəruri məlumatlar əldə edirlər. Bu portal sahibkarlıq fəaliyyətinə başlamaq və fəaliyyətini genişləndirmək istəyən xarici iş adamları üçün vahid informasiya mənbəyi hesab olunur, ölkəmizin biznes mühiti barədə ətraflı məlumat toplamaq imkanı qazanan potensial tərəfdaşları fəaliyyətə başlamağa təşviq edir.

Elbrus CƏFƏRƏLİ

Mehdi Babayev

«Professional MÜHASİB» jurnalının baş redaktoru, audit üzrə mütəxəssis

Audit

Komision qaydada satış və onun ticarət obyektini üçün əhəmiyyəti

Əvvəlki ödəmə sayımızda

Qeyd edildi ki, praktika da bir qayda olaraq ticarət obyektləri tərəfindən satılmaq məqsədilə alınan mallar, əsasən, alqı-satqı müqavilələri ilə, yəni malların üzərində tam mülkiyyət hüququna malik olmaq şərtlə əldə edilir və sonradan ticarət obyektlərinin xüsusi malı kimi satılır. Digər bir qaydaya əsasən də ticarət obyektləri tərəfindən mallar onlar üzərində mülkiyyət hüququna malik olmadan əldə edilir və sonradan başqasının malı kimi satılır.

Ticarət obyektini malların üzərində tam mülkiyyət hüququna malik olmaq şərtlə əldə etdikdə istədiyi qiymətə sata bilər, malları komision qaydada, yəni üzərində mülkiyyət hüququna malik olmadan əldə etdiyi halda isə mal sahibinin (komitent) təyin etdiyi qiymətə satmalıdır.

Burada ticarət obyektləri tərəfindən komision qaydada mal satışı ilə bağlı əməliyyatların sənədləşdirilməsinin düzgünlüyü vacib məsələdir və audit zamanı hər bir əməliyyatı təsdiq edən sənədləşmə qaydasına diqqət yetirilməlidir. Sənədləşmələr qanunvericilik baxımından düzgün aparılmadıq halda, əlavə vergilərin və təhrif olunmuş vergilərin yaranması mümkündür.

Komision qaydada malların əldə edilməsi və satışının şərtləri ilə əlaqədar aşağıdakı tövsiyələ diqqət yetirək:

- Malların komision qaydada satışı barədə əməliyyata malın **KOMİTENT** (mal sahibi), **TİCARƏT OBYEKTİ** (satışı həyata keçirən şəxs), və **ALICI** (malın faktiki alıcısı) arasında hərəkəti çərçivəsində baxılmalıdır.

- Yalnız mallar üzərində mülkiyyət hüququ tam verilmədən malların komitentdən (əsas mal sahibindən) təhvil alınaraq sonradan alıcılara satışının həyata keçirilməsi «malların komision qaydada satışı» sayılır. Mallar üzərində mülkiyyət hüququ alıcı ticarət

obyektinə keçməmək şərtlə ticarət obyektini tərəfindən komissiyaya təhvil alınması (qəbul olunması) və satış xidmətlərinin göstərilməsi üçün ticarət obyektini (mal sahibinin malını satan şəxs) ilə komitent şəxs (mal sahibi) arasında komissiya müqaviləsi (Mülki Məcəllənin 44-cü fəslinə uyğun olaraq) bağlanılır.

- Komitent şəxs komissiyaya verdiyi malların ticarət obyekti (məğaza) tərəfindən təhvil-qəbulunu ciddi hesabat blankı hesab edilən qaimə-faktura ilə rəsmiləşdirir və malları ticarət obyektinə təhvil verir. Bu rəsmiləşdirmə malların ticarət obyektinə satılması kimi qiymətləndirilmir, çünki burada alqı-satqı müqaviləsi deyil, komissiya müqaviləsi bağlanmışdır.

- Malların ticarət obyektindən müştərilərə - əhaliyə və hüquqi şəxslərə pərakəndə və topdan formada nağd satışı ticarət obyektinə məxsus NKA və ya POS-terminal vasitəsilə cəklə və qaimə-faktura ilə, həmçinin ehtiyac yarandığı halda alqı-satqı müqaviləsi ilə rəsmiləşdirilir.

- Əgər mallar faktiki olaraq ticarət obyektini tərəfindən komision qaydada satılmışdırsa, satılmış malların dəyərinin alıcılardan alınıb-alınmamasından və ya alıcılardan alınan məbləğlərin komitentə (mal sahibinə) ödənilib-ödənilməməsindən asılı olmayaraq ticarət obyektini (komisionçu) alıcılara faktiki olaraq təqdim edilmiş (satılmış, təhvil verilmiş) malların miqdarını, məbləğini, satış vaxtını və digər zəruri göstəriciləri əks etdirən yazılı bildirişi (yaxud aktı), yəni satılmış malların hərəkətini əks etdirən cədvəli komitentə (mal üzərində tam mülkiyyət hüququna malik şəxsə) təqdim edir. Bu cədvəl olaraq «satış xidmətlərinin göstərilməsinə dair akt» da adlandırmaq olar və bu akt komissiya müqaviləsi üzrə müəyyən olşdırılmış vaxtlarda hesabat dövrləri üzrə komitentə təqdim olunur. Aktda ticarət obyektinə ödə-

nilməsi nəzərdə tutulan muzd (muzdundan hesablanması formatı ilə birlikdə, məsələn, dövrüyyədən faizlə) göstərilməlidir.

- Ticarət obyektinin uçotunda komision qaydada malların komitentdən təhvil alınmasının və alıcılara satışı üzrə əməliyyatların uçotu digər bütün satış əməliyyatlarının uçotundan ayrı aparılmalıdır. Vergi Məcəlləsinin 172.6-cı maddəsində göstərilir ki, vergitutma məqsədləri üçün ƏDV ödəyicisi olan şəxslər tərəfindən bu maddədə göstərilən əməliyyatlardan başqa digər əməliyyatlar da həyata keçirildikdə, həmin əməliyyatların uçotu ayrıca aparılır. Sadələşdirilmiş vergi ödəyicisi tərəfindən komision qaydada malların alınması və satışı üzrə əməliyyatların uçotunun ayrı aparılması tələbi Vergi Məcəlləsində ayrıca nəzərdə tutulmasa da, bu əməliyyatların ayrı aparılması təmin edilmişdir. Çünki sadələşdirilmiş vergi ödəyicisi bu əməliyyatlar çərçivəsində komitentə (mal sahibinə) satış xidmətləri göstərir və göstərdiyi xidmətin əvəzində muzd (haqq) alır.

- Sadələşdirilmiş vergi ödəyicisi olan şəxs həm alqı-satqı, həm də komissiya qaydasında əldə etdiyi malların satışını həyata keçirirsə, alqı-satqı müqaviləsi ilə əldə etdiyi malların alıcılara satışından daxil olan vəsaitlərin tam dəyərini vergiyə cəlb etdiyi halda, komissiya qaydasında əldə etdiyi malların satışından əldə etdiyi vəsaitləri birbaşa vergiyə cəlb olunan dövrüyyə kimi qəbul etməməlidir. Burada vergitutma obyektini ticarət obyektini tərəfindən həyata keçirilən satış dövrüyyəsindən ticarət obyektinə verilən mükafatdır (məsələn, dövrüyyədən faiz). Audit zamanı əsas diqqət yetirilməli məsələ malın komissiya qaydasında qəbulu və satışı ilə bağlı əməliyyatları əks etdirən sənədlərin Mülki Məcəllənin tələblərinə (maddə 808 - 821) uyğun düzgün və rekvizitli tərtib olunmasıdır.

Borclu vergi ödəyiciləri

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 73-cü maddəsinin I bəndinə əsasən, qanunla müəyyən edilmiş vergiləri və başqa dövlət ödənişlərini tam həcmdə və vaxtında ödəmək hər kəsin borcudur.

Əksər vergi ödəyiciləri vergilərinin müəyyən olunmuş müddətdə, müxtəlif səbəblərdən yaranmış vergi borclarını isə mümkün qədər tez ödəməyə çalışsalar da, bəzilərini qanunvericiliyin tə-

ləblərini pozaraq onların dövlət büdcəsinə vaxtında ödənilməsinə təmin etmirlər ki, bu da büdcəyə vergi daxilolmalarına mənfi təsir göstərir. Belə halların aradan qaldırılması üçün Vergilər Nazirliyinin Vergi borclarının alınması işinin təşkili idarəsi tərəfindən aparılan müəddətli təhlillər əsasında, imkanı olmasına baxmayaraq, vergi borcunu ödəməkdən yayınan vergi ödəyicilərinə qarşı digər qanunamüvafiq tədbirlər görülməklə ya-

naşı, onların siyahısı həftədə bir dəfə «Vergilər» qəzetində dərc edilir və artan yekunla nazirliyin rəsmi veb-saytında yerləşdirilir. Borcunu ödəyən vergi ödəyicisinin adı siyahıdan çıxarılır.

Adlarının ictimaiyyətə açıqlanmasını və bundan irəli gələ biləcək ciddi problemlərlə üzlənmək istəməyən vergi ödəyiciləri dövlət büdcəsinə borclarının lağ olunmasını təmin etməlidirlər.

SN	Vergi orqanı	Vergi ödəyicisinin adı	Vergi ödəyicisinin qeydiyyatda olduğu rayon	Obyektin adı
1	BŞVD	"CASPIAN QONAQ EVİ" MMC	Bakı şəhəri Nəsimi rayonu	"Caspian qonaq evi" mehmanxanası
2	BŞVD	"LALƏ" MMC	Bakı şəhəri Səbail rayonu	İstehsal və satış
3	BŞVD	İsgəndər Rüşad Musa oğlu	Bakı şəhəri Yasamal rayonu	Ərzaq mağazası
4	BŞVD	Həsənov Ağasəmi Baləhməd oğlu	Bakı şəhəri Xəzər rayonu	Ərzaq və təsərrüfat malları mağazası
5	BŞVD	Laqarov Abdul Sabir oğlu	Bakı şəhəri Xətai rayonu	Kafe
6	BŞVD	Əzizov Mahil Cahil oğlu	Bakı şəhəri Xətai rayonu	İcarə obyektini
7	BŞVD	Qələndəri Nigar Hüseyn qızı	Bakı şəhəri Səbail rayonu	"Topaz"
8	BŞVD	Məlikov Rafiq İsmayil oğlu	Bakı şəhəri Yasamal rayonu	Təndirxana
9	BŞVD	Şiriyev Turan Eldar oğlu	Bakı şəhəri Yasamal rayonu	Avtoyuma
10	BŞVD	Cəbrayilov Nadir Polad oğlu	Bakı şəhəri Binəqədi rayonu	Kafe
11	BŞVD	Aydemirov Elşad İskəndər oğlu	Bakı şəhəri Nərimanov rayonu	Çörək sexi
12	BŞVD	Bədəlova Nazilə Cavid qızı	Bakı şəhəri Sabunçu rayonu	"Tamara-Borçalı" restoranı
13	BŞVD	"MİRAJ" tikinti-investisiya şirkəti	Bakı şəhəri Suraxanı rayonu	Qum-çınqıl karxanası
14	BŞVD	"RX-SƏRDAR OĞULLARI HOLDING" MMC	Bakı şəhəri Nizami rayonu	Ticarət mərkəzi
15	BŞVD	"AZƏRİ-21" kiçik müəssisəsi	Bakı şəhəri Xətai rayonu	İcarə obyektini
16	BŞVD	"QURUCU-1" kiçik müəssisəsi	Bakı şəhəri Xətai rayonu	Avtoservis
17	BŞVD	"BASQAL" MMC	Bakı şəhəri Səbail rayonu	Kafe
18	BŞVD	"AYPARA" MMC	Bakı şəhəri Nərimanov rayonu	İcarə obyektini
19	BŞVD	"DƏRƏ ƏLƏYƏZ" MTK	Bakı şəhəri Sabunçu rayonu	İcarə obyektini
20	BŞVD	"SPUTNIK TRAVEL" MMC	Bakı şəhəri Səbail rayonu	"Sputnik travel" turizm agentliyi
21	13 ƏVİ	"QAX TOXUCU" ASC	Qax rayonu	Mehmanxana, restoran, tikinti materialları mağazası
22	12 ƏVD	"GƏNCƏ-MEBEL" ASC	Gəncə şəhəri	İcarə obyektini
23	14 ƏVİ	Tovuz İctimai İşlə Müəssisələri Birliyi	Tovuz rayonu	Kafe
24	8 ƏVİ	"İLKİN İ.R." MMC	İmişli rayonu	Beton istehsalı sexi
25	3 ƏVİ	"AV-M" MMC	Xaçmaz rayonu	Aptek
26	9 ƏVİ	"UCAR TAXIL" ASC	Ucar rayonu	Pərakəndə ticarət mağazası
27	9 ƏVİ	Göyçay "AQROTESERVİS"ASC	Göyçay rayonu	Mağaza
28	6 ƏVİ	"VİTA" MMC	Lənkəran rayonu	"Vita" konserv zavodu
29	11 ƏVD	Müstəqil "FİRUZƏ" kiçik müəssisəsi	Şəki rayonu	Mağaza
30	14 ƏVİ	İbrahimov Vəkil Əhməd oğlu	Tovuz rayonu	Qarışıq mallar mağazası

Türkiyənin sədrliyi dövründə Azərbaycan "G-20"də xüsusi dəvətli qonaq statusunda təmsil olunacaq

Dekabr ayının 15-də Türkiyənin sədrliyi ilə «G-20» nəzdində fəaliyyət göstərən «B-20»nin (The Business 20) İstanbulda keçirilən iclasında Azərbaycanı xarici işlər nazirinin müavini Mahmud Məmmədquliyevin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti təmsil edib.

İclasda çıxış edən Mahmud Məmmədquliyev ölkəmizin iclasda xüsusi dəvətli qonaq statusunda təmsil olunmasını görə Türkiyə tərəfinə səmimi təşəkkürünü bildirib.

Xatırladaq ki, Azərbaycanın xüsusi qonaq statusu

ilə «G-20»də təmsilçiliyi Türkiyənin bu mötəbər beynəlxalq təşkilata sədrlik etdiyi bir il ərzində davam edəcək.

İclasın açılış mərasimində çıxış edən Türkiyə Baş nazirinin müavini Əli Babacan, Türkiyə Palatalar və Birjalar Birliyinin prezidenti Rifat Hırcıoğlu və başqaları təşkilatın qarşısında duran vəzifələr, dünya iqtisadiyyatındakı mövcud vəziyyət, Türkiyənin «G-20»yə sədrliyi dövründəki fəaliyyət proqramı və digər məsələlər barədə fikir və mülahizələrini bölüşüblər. İclas işini dekabrın 16-da sessiyalarda davam etdirib.

vergi taqvim

DEKABR						
I	II	III	IV	V	VI	VII
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

Qeyd: Verginin ödənilmə və bəyannamənin verilmə müddətinin sonuncu günü taqvimdə göy rənglə seçilmişdir. Həmin gün istirahət və ya bayram gününə düşdüüyü halda, növbəti iş gününə keçirilmişdir.

Ödənilən vergi:

22 dekabr - «(1-1)», «3», «4», «8», «10.1», «10.2» və «10.3».

«(1-1)» - **Gəlir vergisi (xüsusi notariuslar üzrə):** Xüsusi notariusların gəlir vergisi üzrə hesabata dövrü rübdür.

Xüsusi notariuslar tərəfindən hər ay ərzində aparılan notariat hərəkətlərinə, habelə notariat hərəkətləri ilə əlaqədar göstərilən xidmətlərə görə alınan haqlardan (xərclər nəzərə alınmadan) 10 faiz dərəcə ilə gəlir vergisi hesablanmalı, hesablanmış vergi məbləği isə növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödənilməlidir.

«3» - **Əlavə dəyər vergisi:** ƏDV üzrə hesabata dövrü taqvim ayı sayılır. ƏDV ödəyən vergi ödəyicisi ƏDV-nin bəyannaməsini hər hesabata dövrü üçün hesabata dövründən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq, qeydiyyatda olduğu vergi orqanına verir və vergini dövlət büdcəsinə ödəyir.

«4» - **Aksizlən vergisi:** Aksizlər üzrə hesabata dövrü taqvim ayıdır. Aksizli mallar istehsal edildikdə hər hesabata dövrü üçün vergi tutulan əməli-

yyatlar üzrə aksizlər hesabata dövründən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödənilməlidir.

«8» - **Mədən vergisi:** Mədən vergisi üzrə hesabata dövrü taqvim ayı sayılır. Mədən vergisinin ödəyicisi hesabata ayı üçün faydalı qazıntıların çıxarıldığı aydan sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq vergini ödəyir və bəyannamə verir. Yerli əhəmiyyətli tikinti materialları üzrə mədən vergisi yerli (bələdiyyə) büdcəyə ödənilir və bələdiyyələrə mədən vergisinin bəyannaməsi verilir. Yerli əhəmiyyətli tikinti materiallarına kəpirc-kirəmit gilləri, tikinti qumları, çınqıl xammalı aid edilir.

«10.1» - **Muzdlu işlə əlaqədar ödəmə mənbəyində tutulan vergi:** Muzdlu işləyən fiziki şəxslərə ödəmələr verən hüquqi şəxslər və fərdi sahibkarlar muzdlu işləyən fiziki şəxslərin hesablanmış aylıq gəlirinə gəlir vergisini hesablamalı və hesab-

lanmış məbləği növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödəməlidirlər.

«10.2» - **Sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildikdə ödəmə mənbəyində tutulan vergi:** Həyatın yığım sığortası və pensiya sığortası üzrə bağlanmış sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildikdə, sığorta haqları ödəyən sığortaçıları fiziki şəxslərin hesablanmış aylıq gəlirinə gəlir vergisi hesablamalı və hesablanmış vergini növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödəməlidirlər.

«10.3» - **Ödəmə mənbəyində tutulan digər vergilər:** Hüquqi şəxslər və fərdi sahibkarlar qeyri-dövlət pensiyaları və ödəmə mənbəyində vergiyə cəlb olunmalı digər ödəmələri verərək bu gəlirlərdən vergini tutmalı, tutulmuş məbləği gəlirin ödənilməsi rübdən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə köçürməlidirlər.

Vergi ödəyicilərinin nəzərinə!

Hörmətli vergi ödəyiciləri!

Əmək müqaviləsinin bağlanması, ona dəyişiklik edilməsi və ya xitam verilməsi Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin elektron informasiya sistemində (www.e-gov.az, www.mlspp.gov.az) qeydiyyatdan keçirildikdən sonra hüquqi qüvvəyə minir. Bunun üçün işəgötürənlərin və ya onların nümayəndələrinin gücləndirilmiş elektron imzası, o cümlədən "ASAN İmza" s'ı olmalıdır.

Vergi ödəyiciləri "ASAN İmza" sertifikatını əldə etmək üçün "ASAN İmza" sim kartını Azərbaycanın hər üç mobil operatorundan 18 manat ödəməklə əldə edə və vergi ödəyicilərinə xidmət mərkəzlərinə yaxınlaşmaqla müvafiq sertifikatı ala bilərlər. Bundan sonra əmək müqavilələri elektron sistemə daxil edilir.

Vergilər Nazirliyi nəzərinizə çatdırır ki, işəgötürənlər tərəfindən əmək müqaviləsi (kontrakt) hüquqi qüvvəyə minmədən fiziki şəxslərin hər hansı işlərin (xidmətlərin) yerinə yetirilməsinə cəlb edilməsi Vergi Məcəlləsinin 58.10-cu, İnzibati Xətalər Məcəlləsinin 53.1-ci və Cinayət Məcəlləsinin 162.1-ci maddələri ilə müəyyən edilmiş məsuliyyətə səbəb olur.

Nəzərinizə çatdırırıq ki, vergi ödəyicilərinə xidmət mərkəzlərinə müraciət etməklə ödənişsiz qaydada əmək müqavilələrinizi elektron sistemə daxil edə bilərsiniz.

Əlavə məlumat www.taxes.gov.az və www.e-gov.az saytlarından, vergi ödəyicilərinə xidmət mərkəzlərindən və "195" Çağrı Mərkəzindən əldə edə bilərsiniz.

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI VERGİLƏR NAZİRLİYİ

beynəlxalq panoram

Nəqliyyatın dəstəklənməsi üçün yeni vergi tətbiq edilir

Fransa hökuməti 2015-ci il dövlət büdcəsi layihəsinə dəyişiklik edib. Burada «Böyük Paris» layihəsi çərçivəsində ictimai nəqliyyatın maliyyələşdirilməsi üçün paytaxt İl-de-Frans regionuna 140 mln. avro əlavə resurs ayrılması

niyyəti konkretləşdirilib.

Bu plan ilk dəfə 2007-ci il sentyabrın 17-də «Arxitektura və irs şəhəri» təqdimatı zamanı elan edilib və nəqliyyat şəbəkəsinin inkişafı da daxil olmaqla, Parisə yaxın bölgələrin inkişafını nəzərdə tuturdu.

Sosialistlərin qiymətləndirməsinə görə, mövcud olan nəqliyyat şəbəkəsinin (RER, tramvay, metro xətlərinin uzadılması) yaxşılaşdırılması 150 mln. avro həcmində vəsait qoyuluşu tələb edir. Hakimiyyət bu vəsaitləri yeni vergilərin tətbiqi yolu ilə toplamaq niyyətindədir.

Həmin vəsaitlərin 60 milyon avrosu ofis binaları yaxınlığında avtomobillərin saxlanması üçün özəl, yaxud dövlət strukturlarının mülkiyyətində olan məkana illik vergilərdən, 80 milyon avrosu isə tikilmiş binalardan və şirkətlərin torpaqlara kapital qoyuluşlarında tutulan vergilərdən daxil olmalıdır.

Xarici investordan kapitalın artımına görə gəlir vergisi tutulmayacaq

Çinin Maliyyə Nazirliyindən verilən məlumatlara görə, ÇXR-də Honkonq və Şanxayın fond birjalari arasında birgə fəaliyyət proqramından istifadə edən xarici investordanın kapitalın artımından əldə etdikləri gəlirlərə görə vergi tutulmayacaq.

Fond birjalrının birgə fəaliyyəti çərçivəsində Honkonq şirkətlərinin səhmlərini alan özəl Çin investoları bu vergini ödəməkdən 3 il müddətinə azad ediləcək. Bununla belə, Çinin qitə hissəsində fəaliyyət göstərən şirkətlər bu vergini ödəyəcək.

2014-cü ilin 17 noyabrında start verilən Honkonq və Çin fond birjalrının birgə fəaliyyət proqramı xarici investolar üçün Çinin həcmi 4,2 trilyon dollar məbləğində qiymətləndirilən fond bazarına çıxışına şərait yaradacaq. Proqram çərçivəsində vergi siyasətinə dair qeyri-müəyyənlik məsələyə investoların ciddi

di şəkildə ehtiyatla yanaşmasına səbəb olurdu. Çin qanunvericiliyində xarici investoların kapitalın artımı nəticəsində səhmlərdən əldə etdiyi gəlirlərin vergiyə cəlb olunması nəzərdə tutulsa da, ÇXR-də bu vergi heç vaxt yığılmamışdır.

ÇXR-də hesab edirlər ki, xarici investoların tələbatının artması ölkə şirkətlərinin səhmlərinin dəyərini artıracaq və Şanxay qlobal maliyyə mərkəzinə çevirəcək, yuandan istifadənin miqyasını genişləndirəcək. Bu ilin martında minimum səviyyəyə düşdükdən sonra Shanghai Composite fond indeksi 17% yüksəlmişdir.

Çin hökuməti bu ilin aprel ayında transsəhəd əməliyyatların aparılmasına icazə verməklə gündəlik potensial dövriyyəsi 23,5 milyard yuan (\$3,8 mlrd. dollar) qiymətləndirilən Honkonq və Şanxay birjalrının əlaqələndirilməsi niyyətini bəyan etmişdi.

Sağlamlıq üçün zərərli mallara vergi artırılır

Macarıstan hökuməti kosmetikaya, yuyucu vasitələrə və qeyri-sağlam qidalara tətbiq edilən vergiləri artırmaq niyyətindədir.

Ölkə qanunvericiləri kosmetikaya, o cümlədən sabun və şampunlara vergini artırmağı zəruri hesab edirlər. Reklama və pörakəndə satıcılara (riteylərə) «nəzarət» vergisi yüksələcək. Bundan başqa, parlament üzvləri zərərli qida məhsullarına vergi tətbiq olunmasında gündəliyə gətiriblər.

Mütəxəssislər hesab edirlər ki, yeniliklər ilk növbədə böyük xarici şirkətlərə təsir göstərəcək. Bəzi xarici firmalar bunun bazarda ayırı-seçkiliyə gətirib çıxaracağını dəlil gətirərək, nəzərdə tutulan vergilərə rəsmi etiraz et-

mək niyyətindədir. Avropa Komissiyası isə belə tədbirlərin investoları çəkindirə biləcəyini bəyan edib.

Qeyd edək ki, son zamanlar Macarıstan hökuməti büdcə kəsirinin azaldılması üçün yollar axtarmaqdadır. Əvvəllər hökumətin internetə vergi tətbiq etmək istəyi kütləvi etiraz aksiyalarına səbəb olmuşdu.

Xarici ölkələrin təcrübəsi

İsveç Krallığının vergi sistemi: bəzi vergi və rüsumlar

Bələdiyyə gəlir vergisi:

Fiziki şəxslərin qazanılmış gəlirləri (müzdü işdən və sahibkarlıq fəaliyyətindən gəlir) bələdiyyə gəlir vergisinə cəlb edilir. Kapital gəlirləri bələdiyyə gəlir vergisinə məqsədləri üçün vergiyə cəlb edilən gəlir deyil.

Bələdiyyə gəlir vergisinin vergitutma bazası dövlət gəlir vergisi ilə eynidir. Dövlət gəlir vergisinə cəlb edilən gəlirin hesablanması zamanı ödənilmiş bələdiyyə gəlir vergisi çıxılır.

Bələdiyyə gəlir vergisi, adətən, 31,73%-lik sabit dərəcə ilə tutulur. Lakin bələdiyyədən asılı olaraq bu dərəcə dəyişir (məsələn, Stokholmda 29,43%-ə bərabərdir).

Daşınmaz əmlak vergisi:

Daşınmaz əmlak vergisi kommersiya və sənaye məqsədləri üçün istifadə oluna bilən hər növ daşınmaz əmlaka görə tutulur. Vergitutma bazası əmlakın qiymətləndirilmiş dəyəri hesab edilir. Verginin dərəcəsi sənaye obyektləri üçün 0,5%, kommersiya təyinatlı obyektlər üçün isə 1% təşkil edir.

Mənfəət və gəlir vergisi məqsədləri üçün ödənilmiş daşınmaz əmlak vergisi məbləği gəlirdən çıxılır. Yaşayış yeri kimi istifadə edilən daşınmaz əmlak yalnız bələdiyyəyə ödənilən rüsumun obyektidir.

Xüsusi məvacib vergisi:

İşçilərinə pensiya ilə təmin edən işəgötürənlər xüsusi əməkhaqqı vergisinə cəlb olunurlar. Bu vergi işəgötürənin müvafiq xərclərindən 24,26% dərəcə ilə hesablanır və mənfəət vergisi məqsədləri üçün gəlirdən çıxılır. Şəxsi pensiya ödənişlərini gəlirlərdən çıxmaq hüququna malik olan özünüməşğullükdən gəlir əldə edən fiziki şəxslər də pensiya xərclərindən eyni dərəcə ilə xüsusi məvacib vergisi ödəməlidirlər. 1937-ci ildə və daha öncə anadan olmuş fiziki şəxslər bu vergidən azaddırlar.

Möhür rüsumu:

Daşınmaz əmlaka mülkiyyət hüququnun ötürülməsi möhür vergisinə cəlb edilir. Daşınmaz əmlakın müəssisənin nizamnamə kapitalına pay şəklində qoyuluşu və ya bu cür əmlakın müəssisə tərəfindən bölüşdürülməsi də vergiyə cəlb edilən əməliyyatlara aid edilir. Verginin standart dərəcəsi 1,5%-dir. Hüquqları qəbul edən şəxs hüquqi şəxs olduqda bu dərəcə 4,25% təşkil edir.

Möhür rüsumu daşınmaz əmlak girovu ilə alınmış kreditlərə də tətbiq edilir. Girovun təyyarə və

ya biznes, daşınmaz əmlak və gəmi olmasından asılı olaraq dərəcələr müvafiq olaraq kreditin əsas məbləğinin 1 faizi, 2 faizi və ya 0,4 faizini təşkil edir.

Sosial sığorta ödənişləri:

İsveçdə sosial sığorta ödənişlərinin çoxu işçilərin xeyrinə işəgötürənlər tərəfindən ödənilir. Ödənişlər hər bir işçiyə ödənilən haqlardan hesablanır. Sosial sığorta ödənişlərinin yuxarı həddi yoxdur. Ödənilmiş sosial sığorta ayırmaları mənfəət vergisinin məqsədləri üçün gəlirdən çıxılır. 2013-cü il üçün sosial sığorta ödənişləri bunlardır:

Sosial sığorta ödənişi növü	Dərəcə (%)
qocalıq pensiyası sığortası	10,21
sağlamlıq sığortası	4,35 (özünüməşğullükdən gəlir əldə edən fiziki şəxslər üçün 4,44)
işsizlik və digər əmək bazarı göstəriciləri	2,91 (özünüməşğullükdən gəlir əldə edən fiziki şəxslər üçün 0,37)
ailə başçısının itirilməsinə görə pensiya sığortası	1,17
valideynlik sığortası	2,6
istehsalatda bədbəxt hadisələrdən sığorta	0,3
ümumi əməkhaqqı vergisi	9,88
Cəmi	31,42 (özünüməşğullükdən gəlir əldə edən fiziki şəxslər üçün 28,97)

2013-cü il üçün 18-25 yaşlı işçilərə görə ödənilən ümumi sosial sığorta ayırmalarının məbləği 15,49%-ə endirilmişdir.

1938-1947-ci illərdə anadan olmuş işçilərə ödənilmiş haqlara görə yalnız qocalıq pensiyası sığortası ödənilməlidir. 1937-ci ilə qədər anadan olmuş şəxslərə görə sosial sığorta ayırmaları ödənilir.

Müzdü işçilər illik 32 000 kronadan (1 krona = 0,104 manat) artıq olmamaq şərtlə 7% həcmində pensiya sığortası ödənişləri etməlidirlər. 65 yaş tamam olmuş fiziki şəxslər sosial sığorta ödənişləri

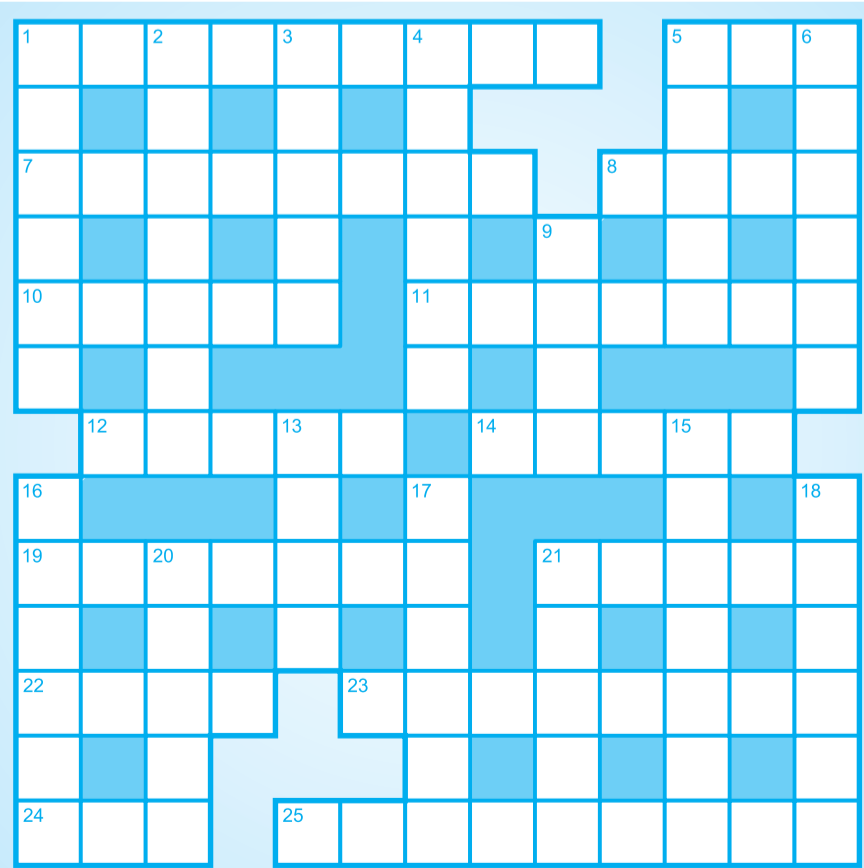
görməlidirlər. 2010-cu il iyulun 1-dən özünüməşğullükdən gəlir əldə edən 26-65 yaşlı fiziki şəxslərin sosial sığorta ödənişlərinin cəmi illik 10 000 kronadan artıq olmamaq şərtlə 5% azaldılıb. Bu qayda 31 dekabr 2009-cu il tarixdən sonra əldə edilmiş gəlirlərə tətbiq edilir.

Qeyd edilənlərdən əlavə, özünüməşğullükdən gəlir əldə edən fiziki şəxslər 7% həcmində pensiya sığortası haqqı ödəməlidirlər. 65 yaş tamam olmuş fiziki şəxslər bu ödənişləri etmirlər.

Yuxarıda göstərilmiş ödənişlər dövlət və bələdiyyə gəlir vergilərinin məqsədləri üçün gəlirdən çıxıla bilər. Bu ödənişlər ümumi vergi bəyannaməsinə daxil edilir.

Rubrika üçün materialları Vergi siyasəti və strateji araşdırmalar Baş İdarəsi təqdim edib

krossvard

Yuxarıdan aşağı:

1.«Möhəllə» filmində Qüdrət obrazı ilə tanınan aktyorun adı; 2.ABŞ-da şələlə; 3.Yunan mifologiyasında ilk canlıların əmələ gəlmiş olduğu dəhşətli törənməsi, eyni zamanda şəxsləşdirilmiş mifik çay; 4.Roma imperatorlarının titulu adı; 5.S.Vurğunun ən çox mübahisələrə səbəb olmuş poeması; 6.Bakı metrosunun «Qara Qarayev» stansiyasının əvvəlki adı; 9.Qaradağ rayonunda qəsəbə; 13.XX əsrin 60-70-ci illərində SSRİ-nin ən məşhur musiqi qruplarından biri (vokal kvartet); 15.Şahbuz rayonunda mineral bulaq; 16.«Nizami» filminin (1982) baş qəhrəmanının obrazını canlandıran görkəmli Azərbaycan və sovet opera

və estrada müğənnisi, bəstəkar, SSRİ-nin xalq artistinin adı; 17.Azərbaycanın cizgi rəssamı, animator, rejissor, ssenaristin adı («Şah və xidmətçi», «Cücələrim», «Cırdanın yeni sərgüzeşti» və s. filmləri var); 18.Fransanın eyniadlı şəhərinin futbol klubu; 20.Pulcuqlular dəstəsinə aid heyvan; 21.Sonradan kağız üzərində çap etmək üçün metal və ya taxta parçası üzərində qazılmış qabarıq çertyoj, plan (qəlib, forma).

Soldan sağa:

1.İntibah; Avropa mədəniyyəti tarixində, Orta əsr və Yeni dövr mədəniyyətləri arasındakı bir mərhələ olaraq Qərbi və Mərkəzi Avropanı XIV əsrin əvvəlləri - XVI

əsrin sonları çərçivəsində əhatə etmiş dövr; 5.Hakim, istismarçı siniflərə mənsub adam; mülkədar, bəy, zadəgan; 7.Qızılqazlar fəsiləsinə aid quş cinsi; 8. Dilimizdə şərt bildiren qoşma; 10.Kvebekdə göl (Kanada); 11.Həndəsi fiqur; 12.Niderlandın üçüncü böyük şəhəri; 14.Rusiyada Komi Respublikasında çay; 19.Azərbaycan rejissorunun, klipmeykerin adı; 21.Respublikamızda qəzet; 22.Gürcüstanın pul vahidi; 23.İdrak üçün yalnız hissi qavrayışı, təcrübəni əsas hesab edən, nəzəri ümumiləşdirmələri qəbul etməyən fəlsəfi cərəyan; 24. Saylardan biri; 25.1) Amerika sahibkari, məşhur silah şirkətinin qurucusu, 2) Kompüter detalının adı.

Tərtib etdi: Rafael

Qazetimizin ötən nömrəsində getmiş krossvordun cavabları:

Yuxarıdan aşağı: 1.Duqlas (Maykl); 2.Karaoke; 3.Oazis; 4.Annaba; 5.Tələt (Bakıxanov); 6.Ceyhun (Mirzəyev); 9.Urmi; 13.Viza; 15.Şpalera; 16.Ebonit; 17.Ədalət (Nəşibov); 18.Tellur; 20.Yəməni; 21.Dinqo.
Soldan sağa: 1.Doktorant; 5.Tac; 7.«Horizont»; 8.Alay; 10.Anos; 11.Barstou; 12.Heyva; 14.Pikşa; 19.Bəyazid; 21.Draje; 22.Nama; 23.Qlendeyl; 24.Tin - Quranın 95-ci surəsi; 25.İxtiozavr.

idman

Haya Bint Əl-Hüseyni: Azərbaycan Şərqlə Qərbi, İslamla Xristianlığı birləşdirən körpüdür

Beynəlxalq Atçılıq Federasiyasının (FEI) prezidenti, İordaniya Şahzadəsi xanım Haya Bint Əl-Hüseyni Azərbaycan Atçılıq Federasiyasının mətbuat xidmətinə müsahibə verib. Müsahibəni qısa ixtisarla oxucularımızın diqqətinə təqdim edirik.

- Ülyahəzrətləri, Beynəlxalq Atçılıq Federasiyasının Baş Assambleyasının Bakıda keçirilməsinə necə qiymətləndirirsiniz?

- Mənim üçün Bakıda olmaq böyük şərəfdir. Dünyada, xüsusilə idman sahəsində Azərbaycanın, o cümlədən Bakının şöhrəti getdikcə artır. Prezident İlham Əliyevin və Azərbaycan hökumətinin böyük dəstəyi sayəsində ölkədə idman sürətlə inkişaf edir. Biz hamımız idmanın gəncliyə və bəşəriyyətə, ümumilikdə onların problemlərinin birlikdə həllinə və humanizmin tən-tənəsinə nail olmaqda kömək edə-cəyinə əminik. Azərbaycanın idman uğurları digər sahələrdəki nailiyyətləri fonunda həqiqətən də fantastikdir.

Biz burada görüşlər keçirmək imkanına malik olmaqdan böyük məmnunluq duyuruq. Federasiyanın bir çox nümayəndələri əvvəllər haqqında heç nə bilmədikləri şəhərinizə valeh olublar. Onlar ölkənizə gəldikdən sonra gördülər ki, Azərbaycan həqiqətən də mədəniyyətlərin, dinlərin, tarix və müasirliyin qovuşduğu məkandır. Şəhərin gözəlliyi çoxlarını heyran et-

di. Ümid edirəm ki, buradakı görüşümüz sayəsində Azərbaycanın, o cümlədən Bakının dostları çoxalacaq və onlarda xeyli yaxşı xatirələr qalacaq. Bunların hamısı federasiyamızın inkişafına yardım edəcək.

- İdmanda sizin kimi yüksək nailiyyətlər qazanmaq istəyənlərə nə tövsiyə edərdiniz?

- İdmanda karyerama başlayan bəri çox şey dəyişib. Düşünürəm ki, mənə hər mənada daha asan idi, çünki idman daha az kommersiya xarakteri daşıyırdı. İndi hər şey başqa cürdür və daha çox idmançı daha az mükafat yerləri uğrunda yarışır. Belə yüksək səviyyəyə çatmaq üçün peşəkar olmaq lazımdır. Gənc idmançılara deyirəm: yekun nəticəyə deyil, iştiraka can atmaq vacibdir. Əgər qarşınıza məqsəd qoymusunuzsa və ona çat-

maq üçün hər şey edirsinizsə, istədiyinizə nail olmasanız belə, xoşbəxt olacaqsınız. Əsas olan qorxulara üstün gəlməkdir.

- Siz ərəb və müsəlman dünyasında gənclər arasında səhiyyənin, təhsilin, bədən tərbiyyəsinin və idmanın inkişafı üçün çox işlər görürsünüz. BMT-nin sülhməramlı səfirisiniz. Gələcək planlarınız barədə nə deyə bilərsiniz?

- Mənim hələlik Beynəlxalq Atçılıq Federasiyasının prezidenti postundan sonra heç bir böyük planım yoxdur. Belə böyük işi tamamlamada çoxları həyəcanla sizin gələcək planlarınızla maraqlanırlar. Mənim öz postumu məhz burada tərk etməyim bu baxımdan xüsusi mənə kəsb edir. Bunu anlayıram və düşünürəm ki, hamı bunu başa düşür.

pı bağlananda, digəri açılır. Amma sən daim nə ilə məşğul olanda, nəşə düşünəndə, sənənin çoxlu insan danışanda qarşında açılmış imkanı duymaya bilərəm.

Mənim iki gözəl övladım var və Beynəlxalq Atçılıq Federasiyasının prezidenti postunu tərk etdikdən sonra onlara və idmana daha çox vaxt ayırmaq imkanım olacaq.

Mən insanlara kömək etmək istəyirəm. Hiss edirəm ki, özümü humanitar fəaliyyətə həsr edə bilərəm. Aclıq və yoxsulluqla mübarizə kimi məsələlərlə maraqlanıram. Sadə dillə desək, hələlik bundan sonra nə edəcəyimi bilmirəm. Mənə Beynəlxalq Atçılıq Federasiyasının prezidenti olmaq xoşbəxtliyi, eləcə də prezidentliyimi burada, Bakıda başa vurmaq nəşib olub.

Federasiyaya səkkiz illik rəhbərlik dövründə misilsiz təcrübə əldə etdim. Atçılıq idmanı Avropada çox populyardır, lakin bunu başqa ölkələr haqqında demək olmaz. Səkkiz ildən artıq bir müddət ərzində inkişaf edən ölkədə yaşayan müsəlman qadın və insan kimi digər ölkələrdə də idmanın bu növünün sevilməsinə çalışdım.

Öz missiyamı Bakıda başa çatdırmağım həqiqətən də bir dönüş anıdır. Azərbaycan Şərqlə Qərbi, İslamla Xristianlığı, bir çox mədəniyyətləri birləşdirən körpüdür. Mənim öz postumu məhz burada tərk etməyim bu baxımdan xüsusi mənə kəsb edir. Bunu anlayıram və düşünürəm ki, hamı bunu başa düşür.

Azərbaycan güləşçiləri 2014-cü ildə beynəlxalq turnirlərdə 294 medal qazanıblar

2014-cü il Azərbaycan güləşçiləri üçün uğurlu olub. Pəhləvanlarımız beynəlxalq turnirlərdə 294 medal qazanıblar. Bunlardan 102-si qızıl, 81-i gümüş, 111-i isə bürünc medal olub. Bu sözləri cari ilin yekunlarına həsr olunan tədbirdə Azərbaycan Güləş Federasiyasının baş katibi Əjdər Cəfərov deyib.

Baş katib bildirib ki, 2014-cü ildə qazanılan medallardan 60-i dünya, Avropa çempionatları və yeniyetmələrin ikinci yay Olimpiya Oyunlarının payına düşür. Çinin Nankin şəhərində təşkil olunan yeniyetmələrin ikinci Yay Olimpiya Oyunlarında pəhləvanlarımız uğurla çıxış edərək üç qızıl və iki gümüş medala sahib oldular. Bu, ölkəmizdə həyata keçirilən uğurlu idman siyasətinin bariz nümunəsidir.

Qarşıda güləşçilərimizi ciddi sınaqların gözlədiyini diqqətə çatdıran Ə.Cəfərov başa çatdıran ölkə çempionatının gələn il respublikamızda təşkil ediləcəyini birinci Avropa Oyunları üçün heyətin formalaşmasında mühtüm tədbir olduğunu bildirib.

Vurğulanıb ki, idmançılarımızı qarşıda 3-4 beynəlxalq turnir gözləyir: «Bundan sonra isə bütün güləş ictimaiyyətinin diqqəti Azərbaycana yönələcək.

Biz birinci Avropa Oyunlarına ciddi hazırlaşırıq. Ümid edirəm ki, güləşçilərimiz bu yarışda da doğma azarkeşlər önündə uğurla çıxış edib xalqımızı sevindirəcəklər». Çıxış edən Milli Olimpiya Komitəsinin vitse-prezidenti Xəzər İsayev, Bakı Şəhər Gənclər və İdman Baş İdarəsinin rəisi Raqif Abbasov, Azərbaycan Güləş Federasiyasının vitse-prezidentləri Cavanşir Qurbanov, Maqomed Aliomarov və digərləri ölkəmizdə idmana göstərilən dövlət qayğısından danışıb, idmançılarımızın beynəlxalq arenada qazanacağı nailiyyətləri diqqətə çatdırıblar. Bildiriblər ki, Azərbaycanın Olimpiya hərəkatında fəal iştirakı, idmançılarımızın göstərdikləri yüksək nəticələr respublikamızın təkə idman sahəsində potensial imkanlara malik olması deyil, həm də dövlət qayğısını əks etdirən göstəricilərdir. Sonra ilin «Ən yaxşılardan» mükafatlandırılıblar. İlin hakimi Sədi Quliyev, yunan-Roma güləşi üzrə məşqçisi Şaban Donat, sərbəst güləş üzrə çalışdırıcısı Əsgərxan Novruzov seçiliblər. İlin qadın güləşçisi adına Səbriyyə Əliyeva sahib olub. İslam Abbasov ilin ən yaxşı yunan-Roma güləşçisi, Hacı Əliyev isə sərbəst güləşçisi seçilib.

mozaika

"Böyük qoç" satıldı

Azərbaycanın Xalq rəssamı Toğrul Nərimanbəyovun «Böyük qoç» (1982) rəsm əsəri Britaniyanın «Sotheby's» hərrac evində 68,500 ingilis funtuna satılıb. Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin mətbuat xidmətindən bildirilib ki, «Böyük Britaniyanın məşhur «Sotheby's» hərrac evində Rusiya, Qafqaz və Mərkəzi Asiya üzrə kurator Suad Qarayevadır və onun bu layihənin gerçəkləşməsində mühüm rolu var.

Bakıda dünyaya göz açmış Toğrul Nərimanbəyov 1950-ci ildə Əzim Əzimzadə adına Azərbaycan Rəssamlıq Məktəbini, 1955-ci ildə isə Litvada Vilyus Rəssamlıq İnstitutunu bitirib. XX əsrin 50-ci illərindən etibarən yaradıcılığa başlayan sənətkarın mənzərə, portret, monumental boyaklıq, illüstrasiya və teatr rəssamlığı kimi müxtəlif sahələrdə yaratdığı əsərlər mövzu və janr rəngarəngliyi, estetik kamilliyi və özünəməxsus üslubu ilə səciyyələnir. Onun insanların daxili aləminin ən incə çalarlarını təsvirini verən portretləri bu janrdan yaradılmış əsərlər içərisində öz orijinallığı, bədii forma kamilliyi və novatorluğu ilə seçilir. Sənətkar təzad və şərtliliyi, əhəmətlik və müasirlik kimi müxtəlif yanaşmaları öz əsərlərində harmonik şəkildə əks etdirib. Ayrı-ayrı tamaşalara

verdiyi bədii tərtibatlarla Azərbaycan teatr rəssamlığının dəyərli nümunələrini yaradıb. Monumental boyaklıq və divar rəssamlığı janrında işlənmiş tabloları xəlqilik ruhu ilə seçilərək böyük estetik təsir qüvvəsinə malikdir.

Rəssamın portret, mənzərə, məişət və natürmort janrlarında çəkdiyi lövhələr müasir Azərbaycan rəssamlığının qiymətli əsərləri olaraq dünyanın mötəbər sərgi salonlarında, rəsm qalereyalarında və incəsənət muzeylərində uğurla nümayiş etdirilir, müxtəlif dövlətlərin muzeylərində və ayrı-ayrı şəxslərin kolleksiyalarında saxlanılır.

Qeyd edək ki, görkəmli fırça ustası T.Nərimanbəyov 2013-cü il iyunun 2-də Paris şəhərində vəfat edib.

mədəniyyət

Su altında şəhər

Yaponiyanın «Shimizu Corp.» şirkəti suyun altında nadir ekoloji xüsusiyyətlərə malik «Ocean Spiral» şəhərinin layihəsini təqdim edib. Təqribən 25,3 milyard dollara başa gələcək şəhərdə beş min insanın yaşayacağı bildirilir.

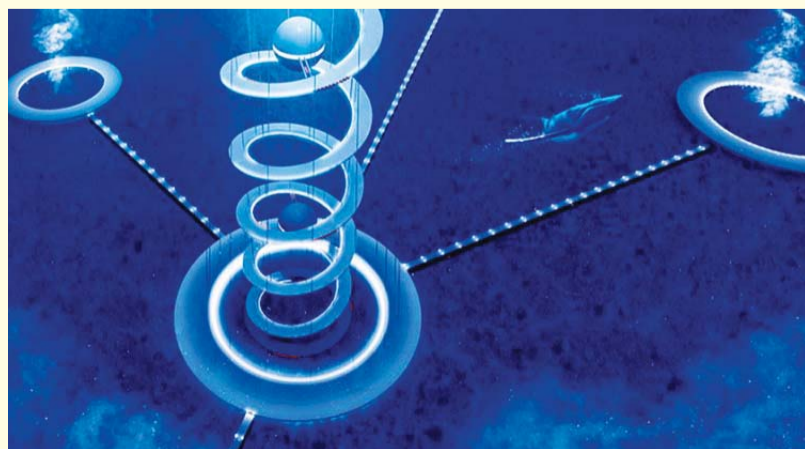
Şirkətin yaydığı mətbuat məlumatında deyilir ki, layihə əsasən üç hissədən ibarət olacaq. Konstruksiyanın birinci hissəsi 500 metr diametrdə sferadan ibarət olacaq və onun yalnız yuxarı hissəsi suyun üzərində yerləşəcək. Şəkildə göründüyü kimi, sferadan kənara beş futuristik körpü

ayrılır, bir qədər kənarda isə trapesşəkilli üzən sədlər diqqəti cəlb edir.

Dairəşəkilli konstruksiyanın mərkəzindəki qüllədə 350 adi və 50 suit kateqoriyalı mehmanxana nömrəsi, 50 min kvadratmetr ərazini əhatə edən apartamentlər, ofislər, həmçinin elmi-tədqiqat mərkəzi yerləşəcək.

Sfera aşağı hissədə okeanın 3-4 kilometr dərinliyinə gedən 15 kilometr uzunluğunda spiralla birləşəcək. Spiralin digər başında «yer ferması» adlanan və dəniz dibinin ehtiyatlarını analiz edən tədqiqat mərkəzi yerləşəcək. Layihəyə əsasən, buradakı generatorlar üçün enerji yuxarıdakı isti və dərinlikdə yerləşən soyuq suların fərqi ilə alınacaq.

Bundan əlavə, metanogenlərin və distillə edilmiş suyun köməyi ilə karbon qazından alınacaq metandan da enerji mənbəyi kimi istifadə olunacaq. Şirkətin nümayəndələrinin bildirdiyinə görə, layihə 2030-cu ildə həyata keçiriləcək.

maraqlı

Beynin təxəyyülə cavab verən zonası

Beynin ömgək hissəsi aşağı tərtib sahələrindən daxil olan hissələri sintezləşdirən yüksək tərtib sahəsidir. Ayrı-ayrı neyron sxemləri fərqləndirməyə çalışan Viskonsin Universitetinin tədqiqatçıları (ABŞ, Medison) zehində cürbəcür səhnəciklər canlandıran videoya baxmaq ilə növbələşdirən insanların beyinlərinin elektrik aktivliyini müşahidə ediblər.

Onlar müəyyən ediblər ki, təsəvvür zamanı beynin ömgək hissəsindən peysər hissəsinə, yəni bir neçə hissəni verdiyi siqnalları

kombinasiya edən daha yüksək tərtib sahəsindən daha aşağı tərtib sahəsinə informasiya axını güclənir. Gözlərin qəbul etdiyi vizual informasiya əksinə, beyin vizual qabığına böyük bir hissəsinin cəmləşdiyi peysər hissəsindən ömgək hissəsinə axır.

Bu sahədə tədqiqatlar yuxarıda olanda və xəyala dalanda beynində baş verənləri başa düşməyə kömək edən yeni vasitələrin işlənilməsinə gətirib çıxara bilər. Professor Barri Van Vin qısamüddətli yaddaşı kodlaşdırmaq məqsədilə beyin şə-

bəkədən necə istifadə etdiyini başa düşmək üçün yeni metodlar tətbiq etmək niyyətindədir. O deyib: «Zənnimcə, bu, həqiqətən indiyədək tədqiq edilmiş yeni mövzudur. Bilirik ki, beyin müstəqil hissələr dəsti deyil, öz arasında qarşılıqlı fəaliyyətdə olan ixtisaslaşdırılmış sahə şəbəkəsidir. İnsanların və heyvanların beyinində sinir siqnalları müəyyən istiqamətdə hərəkət edir, dayanır və müxtəlif yerlərdə peyda olur. Sən demə, bizim siqnalı emal edən metodlarımız onları izləmək üçün yetərinizə həssasdır».

arəşdırma

İyirmi beş ildən sonra...

İnternet necə olacaq, şəbəkə həyatımız sevincindirici olacaq, yoxsa məyusedici? 1989-cu ilin martında Tim Berners-Linin yazdığı xidməti məktub nəticədə İnternetin yaranmasına gətirib çıxardı. O vaxtdan bir qərinə keçir...

1980-ci illərdə hiperistinadların birləşdirdiyi sənədlərin hətta sadə konsepsiyasını heç də hamı başa düşmürdü. Bəs görəsən 2040-cı ilədək nə dəyişəcək? İnternetin ixtiraçısı Tim Berners-Li bu yaxınlarda Londonda çıxış edərkən bildirdi ki, bizə məxsus olan məlumatlardan yəqin nə vaxtsa bacarıqla istifadə etməyi öyrənəcəyik. O, fikrini izah edərkən deyib: «Mən elə bir dünya qurmağımızı istərdim ki, orada öz informasiyamıza nəzarət edə, ona sahib ola bilək. Biz həyatımızın müxtəlif tərəfləri, ailələrimizin və dostlarımızın həyatı barədə məlumat toplayacaq kompüter proqramları yaratmağı öyrənəcəyik». İş yükünün optimallaşması üçün süni intellektin tətbiq olun-

duğu ağıllı sistemlər daha səmərəli və sadə İnternet mühiti yaratmağa kömək göstərəcəkdir. Bu mühitdə daha elektron poçt yığınları olmayacaq, iş təqvimləri həddindən artıq yüklənməyəcək. Məlumat mübadiləsinin intensivliyinin artması ilə onların mühafizəsi sahəsində problemlər meydana çıxır. Lakin Bi-Bi-Sinin təşkil etdiyi «Dünyanı dəyişən bilən ideyaların sammiti»ndə iştirak edən kompüter təhlükəsizliyi üzrə mütəxəssis Brüs Şneyer belə hesab edir ki, məxfi informasiyanın mühafizəsi ilə bağlı müasir problemlər 2040-cı ilədək aradan qaldırıla bilər.

Müasir dünyada rəqəmsal qəza üçün artıq bəzi zəmin var. «New York Times» qəzeti yazır ki, bu yaxınlarda İnternetin 10 ildən sonrakı vəziyyəti barədə Amerikanın «Pew Research» Tədqiqat Mərkəzinin məruzəsində «təhlükə» sözü «ümid» sözündən dörd dəfədən də çox işlənir.

İnternetin demokratik və həmişə üçün ölyetər olması şəbəkə neytrallığının qoruyub saxlanma-

sını tələb edir. Tim Berners-Li deyib: «Şəbəkə neytrallığı uğrunda mübarizə aparmaq lazımdır». Amma pessimistlər belə güman edirlər ki, uzunmüddətli perspektivdə bu neytrallığı təmin etmək mümkün olmayacaq. Hətta belə bir fikir də var ki, bu sahədə göstərilən səylər artıq boşa çıxıb. Məsələn, ilin əvvəlində Vaşinqtonda Amerika Apellyasiya Məhkəməsi şəbəkə neytrallığı prinsipini rədd edib. Nəzəriyyədə bu qərar varlı korporasiyaların pul hesabına öz internet xidmətlərini genişləndirməsinə və rəqiblərini sıxışdırmasına imkan verə bilər. Beləliklə, açıq internet şəraitində rəqabət nəinki faydalı yeniliklərə təkan verəcək, həmçinin eqlitar dəyərləri qorumağa imkan yaradacaq.

Lakin problemlər asanlıqla aradan qalxmıyacaq. 2040-cı ildə internet indiki kimi olmayacaq, amma bir şeyə əmin olmaq lazımdır: o, həmişə insan təbiətinin bütün rəngarəngliyini əks etdirəcək.

Müdrilər deyib ki...

«Ağıllı adam öz ağılından faydalanır. Daha ağıllı adam isə başqalarının da ağılından faydalanır».

Bernard Şou (1856-1950)

